2.

TÖRÖKSZENTMIKLÓS VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

E L Ő T E R J E S Z T É S

A Képviselő-testület 2017. szeptember 27. napján tartandó **rendes nyilvános** ülésére

Előterjesztő megnevezése:	Markót Imre
Iktatószám:	2-187/2017-F-1
Tárgy:	**Törökszentmiklós Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálatáról és újraalkotásáról**
Előterjesztés jellege:	Rendelet-tervezet, **Határozat-tervezet**, Tájékoztató, Beszámoló
Melléklet:	1 db **határozat tervezet**
Döntéshozatal:	Egyszerű többség
Készítette:	Édes Krisztina marketing referens Ofixcom Kft. munkatársai
Véleményezésre megküldve:	Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottság
Törvényességi véleményezésre bemutatva:	2017. szeptember 21.

Tisztelt Képviselő-testület!

A Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 197/2016. (VII.28.) számú K. t. határozatával az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 31. § (4) bekezdése értelmében döntött arról, hogy a kétévente kötelező Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) felülvizsgálatok alapján időszerű és célszerűbb a korábbi program módosítása helyett, annak teljesen újraalkotása.

A HEP működése, használhatósága az elmúlt évek során igazolta, hogy egy praktikusabb, átláthatóbb és megvalósíthatóbb anyag készítése szükséges. Az önkormányzat a fenti határozatot követően belső kapacitásaival kezdte el a szükséges aktualizált adatokat, információkat összegyűjteni és rendszerezni, azonban az időközben végrehajtott hivatali struktúra módosítása és belső körülmények egyértelművé tették, hogy egy speciálisan ezen a területen dolgozó, az adott jogszabályi háttérben otthonosan mozgó külső cég bevonása szükséges.

Mindezek mellett az időközben íródott és elnyert uniós pályázatok HEP-pel való összhangjának biztosítása is kötelező bírálati, vagy 1. mérföldkőig teljesítendő szempont, így az anyag ezen tényezők körvonalazódását, tisztázását követően vált véglegesíthetővé.

Fentiek tükrében és a város intézményeinek, civil szervezetének bevonásával, a HEP fórum jóváhagyásával készült el az új Helyi Esélyegyenlőségi Program.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem az előterjesztés megvitatását és a határozati javaslat elfogadását.

Törökszentmiklós, 2017. szeptember 21.

Markót Imre
polgármester

____/2017. (___) K. t.

H a t á r o z a t

Törökszentmiklós Város Esélyegyenlőségi Programjának felülvizsgálatáról és újraalkotásáról

1. Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Képviselő-testülete Törökszentmiklós Város Helyi Esélyegyenlőségi Programját jóváhagyja.

2. Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Program két év múlva történő felülvizsgálatát elrendeli és felhatalmazza a Polgármestert, hogy ahhoz a megfelelő szakembereket bevonja.

Felelős: Markót Imre polgármester
Határidő: 2019. szeptember

Erről értesülnek:
1. Markót Imre polgármester
2. Dr. Libor Imre jegyző
3. Dr. Monoki Bernadett aljegyző
4. Polgármesteri Kabinet
5. Ofixcom Kft.
6. Irattár

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Törökszentmiklós Városi Önkormányzat

Törökszentmiklós, 2017. augusztus 30.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés ... 4

II. Helyzetelemzés ... 6

II.1. Részletes jogszabályi környezet bemutatása ... 6

II.1.1. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozók – önkormányzati rendeletek ... 8

II.1.2. Helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal való összhang ... 9

II.1.3. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása ... 9

II.1.4. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása ... 10

II.2. Stratégiai környezet bemutatása ... 10

II.2.1. Az EU 2020 stratégia ... 10

II.2.2. Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program ... 11

II.2.3. Egészséges Magyarország 2014-2020 ... 11

II.2.4. Nemzeti Reform Program ... 12

II.2.5. Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia ... 12

II.2.6. Roma Integráció Évtizede Program ... 13

II.2.7. Nemzeti Ifjúsági Stratégia ... 13

II.2.8. A Nemzeti Drogellenes Stratégia ... 13

II.2.9. Magyary Program ... 14

III. A település bemutatása, jellemzői ... 14

III.1. Demográfiai jellemzők ... 15

III.2. A településre jellemző közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása ... 19

IV. Célok ... 21

V. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok ... 27

V.1. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége ... 27

VI.3. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció ... 37

VI.3.1. A veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság ... 38

VI.3.2. Lakhatást segítő támogatások ... 39

VI.4. A térség foglalkoztató képességeinek változásai: ... 44

VI.5. A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs tényezői ... 45

VI.6. A munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások: felnőttképzéshez és egyéb munkaerő piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok ... 46

VI.7. A mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása ... 47

VI.8. Közösségi együttélés ... 48

VI.9. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások 50
VI.10. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés: az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés 51
VI.10.1. Prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés 55
VI.10.2. Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés 57
VI.11. Gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) 62
VI.11.1. Egészséges táplálkozás 62
VI.12. Sportprogramokon való részvétel 63
VI.13. A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés 64
VI.14. Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.) 65
VI.15. Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén 66
VI.16. A nők esélyegyenlősége 69
VI.17. Az idősek esélyegyenlősége 72
VI.18. A fogyatékos személyek esélyegyenlősége 74
VII. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 77
VII.1. Jövőkép 77
VII.2. A HEP IT részletei 79
VII.2.1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése célcsopotok szerint 79
VIII. Megvalósulás 98
VIII.1. A HEP Fórum működése 99
VIII.2. Nyilvánosság 99
VIII.3. Kötelezettségek és felelősség 100
VIII.4. A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége 101
VIII.5. Érvényesülés, módosítás 102
VIII.9. Panasztétel biztosítása 102
IX. Záró rendelkezések 104
IX.1. Elfogadás módja és dátuma 104
X. Felhasznált források jegyzéke 106

I. Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és mentorálásáról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges önkormányzati feladatokat. Az Európai Uniós elvárások alapján a települések feladata a társadalmi esélyegyenlőségek csökkentése (az egyenlőbánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény előírásainak szellemében.)

Az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség biztosításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 31.§ (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, melyet a 31. § (4) bekezdése értelmében kétévente felül kell felülvizsgálni, továbbá a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani. Jelen dokumentum célja a Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) elkészítése a törvényi előírásoknak megfelelően.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét. Így a szakmai dokumentáció elkészítése során az alábbi stratégiák, fejlesztési tervek, koncepciók áttekintésére került sor:

- Törökszentmiklós Város Települési Esélyegyenlőségi Terve 2010-2012
- Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Gazdasági Programja és annak felülvizsgálata 2006-2014
- Törökszentmiklós Város Környezetvédelmi Programja 2011-2015
- Törökszentmiklós Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
- Törökszentmiklós Város Előzetes Akcióterületi Terve 2008

[1] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

- Törökszentmiklós Város Közoktatási Esélyegyenlőség Intézkedési Terve és annak felülvizsgálatai 2009; 2012.
- Törökszentmiklós Város Egészségterve 2011
- Törökszentmiklós Város 2009-2012-ig szóló Sportkoncepciója, és annak módosítása
- Törökszentmiklós Város Ifjúságpolitikai Koncepciója 2010-2015

Az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedetet feltételez, melynek eredménye az, hogy a védett csoport tényleges résztvevővé válik. Az esélyegyenlőség előmozdítása konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el.

A területet érintő szabályozásnak ennek megfelelően az a feladata, hogy olyan keretet biztosítson, amelyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé. Az esélyegyenlőségi programokkal az Önkormányzat az esélyegyenlőség előmozdítását ösztönzi, illetve elemzi a település hátrányos helyzetű csoportjainak a helyzetének alakulását és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét segítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását és annak továbbfejlesztését szolgálja.

II. Helyzetelemzés

II.1. Részletes jogszabályi környezet bemutatása

Az **egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003.CXXV törvény** deklarálja, hogy minden ember egyenlő méltóságú személyként kell, hogy éljen és a hátrányos megkülönböztetésre jogvédelmet biztosít.

A törvény kimondja az esélyegyenlőség megteremtésében az állami köztelezettséget, mely az önkormányzatokra és annak intézményeire is egyaránt kiterjed.
A törvényértelmében a települési önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, amelyben elemzi a településen hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét segítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre.

A **321/2011. (XII. 27.) Korm. Rendelet** „a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szerint a Kormány az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 64/B. § (1)–(3) bekezdésben kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. A helyi esélyegyenlőségi program

1. § (1) A települési önkormányzat által készített helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll.

(2) A helyzetelemzésben meg kell határozni a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékossággal élők teljes lakossághoz viszonyított képzettségi, lakhatási, foglalkoztatási, egészségi, szociális és területi mutatóit, az adott település esélyegyenlőtlenségi problémáit.

(3) A települési önkormányzat a helyzetelemzés elkészítése során felhasználja a Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok, a település, a többcélú kistérségi társulás, a megye, illetve szükség szerint a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésére álló nyilvántartások hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra vonatkozó aktuális anonimizált adatait.

(4) Az intézkedési tervben meg kell határozni, hogy a helyzetelemzésben feltárt esélyegyenlőségi problémák felszámolása érdekében milyen beavatkozásokra, intézkedésekre van szükség.

A 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól alapján

1. § (1) A települési önkormányzat a helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzését a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (2) bekezdésében előírt célcsoportokra és esélyegyenlőségi területekre vonatkozó, a Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerinti adatok felhasználásával készíti el az 1. mellékletben meghatározott, egységesen rendelkezésre álló, valamint a helyi szinten rendelkezésre álló statisztikai mutatók, anonimizált adatok alapul vételével.

(2) A helyzetelemzésben – a Korm. rendelet 4. §-a szerinti szempontrendszer alapján – a 2. mellékletben meghatározott tartalmi elemeknek megfelelően a települési önkormányzat megvizsgálja a település esélyegyenlőségi helyzetét és problémáit. A települési önkormányzat az esélyegyenlőségi problémák vizsgálatához további – a helyi sajátosságok bemutatását segítő – tartalmi elemeket is meghatározhat.

2. § (1) A települési önkormányzat a helyzetelemzés alapján a Korm. rendelet 5. §-ának megfelelő, öt évre szóló intézkedési tervet készít a 3. mellékletben meghatározott forma szerint.

(2) Az intézkedési tervben a helyzetelemzés következtetései alapján feltárt problémákhoz kapcsolódóan kell meghatározni a helyi esélyegyenlőségi program céljait, valamint az azok elérését szolgáló intézkedéseket.

(3) Az intézkedési tervben gondoskodni kell a települési önkormányzatra vonatkozó további fejlesztési tervek, koncepciók, programok és a helyi esélyegyenlőségi program célkitűzéseinek összhangjáról, különös tekintettel a közoktatási esélyegyenlőségi tervre és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseire.

(4) Az intézkedési tervben esélyegyenlőségi területenként kell bemutatni az intézkedéseket, azok elvárt eredményeit, fenntarthatóságát, és a végrehajtáshoz szükséges erőforrásokat, valamint a végrehajtás ütemezését és felelősét.

A helyi szabályozás tekintetében Törökszentmiklós Városi Önkormányzat a helyi rendeleteiben szabályozott módon biztosítja a rászorultaknak pénzbeli és természetbeni az ellátások különböző formáit.

A Szociális igazgatásról és ellátásról szóló 1993.évi III. törvény kötelezettségének az önkormányzat maradéktalanul eleget tesz.

Tehát a helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és
- 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva az alábbi szabályozó dokumentumokra:

- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról (továbbiakban: Flt.)
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (továbbiakban: Szt.)
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről (továbbiakban: Eütv.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló (továbbiakban: Gyvt.)
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről szóló (továbbiakban: Nkntv.)
- 2011. évi CLXXXIX. törvény a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló (továbbiakban: Mötv.)
- 2015. évi VIII. törvény a területi államigazgatási szervezetrendszer átalakításával összefüggő egyes törvények módosításáról (A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosítása)

II.1.1. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozók – önkormányzati rendeletek

- 3/2015. (II.27.) számú rendelet a pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátásokról
- 8/2017. (II.24.) Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Képviselőtestületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról
- 7/2017. (II.24.) Törökszentmiklós Városi Önkormányzatának 2017. évi Költségvetéséről
- 14/2015. (V.29.) a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének következményeiről szóló önkormányzati rendelet megalkotásáról
- 4/2015. (II.27.) a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások térítési díjának megállapításáról módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szöveg
- 3/2015. (II.27.) a pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátásokról
- 1/2015. (II.04.) A gyermekétkeztetés térítési díjairól Törökszentmiklós nevelési-oktatási intézményeiben és bölcsődéjében

II.1.2. Helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal való összhang

- Törökszentmiklós Város Települési Esélyegyenlőségi Terve 2010-2012
- Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Gazdasági Programja és annak felülvizsgálata 2006-2014
- Törökszentmiklós Város Környezetvédelmi Programja 2011-2015
- Integrált Városfejlesztési Stratégia – Antiszegregációs terv -2007-2013
- Törökszentmiklós Város Előzetes Akcióterületi Terve 2008
- Törökszentmiklós Város Közoktatási Esélyegyenlőség Intézkedési Terve és annak felülvizsgálatai 2009; 2012
- Törökszentmiklós Város Egészségterve 2011
- Törökszentmiklós Város 2009-2012-ig szóló Sportkoncepciója, és annak módosítása
- Törökszentmiklós Város Ifjúságpolitikai Koncepciója 2010-2015
- Az Ipolyi Arnold Könyvtár, Múzeum és Kulturális Központ 2012. évi Koncepció, Stratégia és Programterv

II.1.3. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Jelen tanulmány az alábbi térségi, társulási dokumentumokhoz kapcsolódik:

- Törökszentmiklós Térsége Többcélú Kistérségi Társulásának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója 2008,
- Törökszentmiklósi kistérség Integrált Területfejlesztési, Vidékfejlesztési és Környezetgazdálkodási programja,
- „Törökszentmiklós Térsége Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási feladat-ellátási, intézményhálózat működtetési és fejlesztési terve 2008-2014."
- TOP-4.3.1-16 Törökszentmiklós 3. sz. szegregátum fejlesztése. Leromlott városi területek rehabilitációja

II.1.4. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok részben a fenti stratégiai dokumentumok alapján, részben az egyes szakterületek Képviselő Testület számára készített beszámolói, a területileg illetékes Kormányhivatal Munkaügyi Központ Törökszentmiklósi Kirendeltsége által szolgáltatott adatok és tájékoztató, továbbá az önkormányzat által készítetett kutatások alapján kerültek összegyűjtésre.

II.2. Stratégiai környezet bemutatása

II.2.1. Az EU 2020 stratégia[2]

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedésterv. Célja nem csak a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és a fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell, két területen is megjelenik. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma,

[2] A Bizottság közleménye a Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

II.2.2. Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program

A magyar Partnerségi Megállapodás fő célja a fenntartható, magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedés, továbbá az ezt megalapozó társadalmi kohézió biztosítása. Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program a humán tőke növelésével és a társadalmi környezet javításával tud a legeredményesebben hozzájárulni, a Partnerségi Megállapodás 4. nemzeti prioritásában hét fő beavatkozási irányon keresztül. Törökszentmiklós Városi Önkormányzat különösen nagy figyelmet fordít az alábbiakra:

- a szegénység elleni küzdelem,
- a társadalmi kohézió erősítése (társadalmi aktivitás, Anti-diszkrimináció és esélyteremtés aktív közösségek és fiatalok stb.),
- egészségmegőrzés és egészségügyi fejlesztések,
- a köznevelés minőségének fejlesztése kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére,
- felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelése

A fenntartható inkluzív növekedés érdekében, a program hangsúlyozza, a család társadalmi szerepének megerősítését és a társadalmi összetartás erősítését, ez a projektben ifjúságvédelmi területi együttműködésében fontos szerepet kap.

II.2.3. Egészséges Magyarország 2014-2020

A rossz egészségi állapotért nagymértékben felelős az egészségkárosító életmód, különösen a túlzott alkoholfogyasztás és a dohányzás. A programterv igazodik a Nemzeti Sportstratégia és az egészségügyi ágazat további stratégiai prioritásaihoz a Népegészségügy fejlesztési céljához:

- a születéskor várható egészségben eltöltött életévek növelése 2020-ra (EU-átlag elérése 2022-re),
- a fizikai és mentális egészség egyéni és társadalmi értékének növelése,
- egészségtudatos magatartás elősegítése, egyéni felelősségvállalás érvényesítése,
- a területi egészség egyenlőtlenségek, illetve a születéskor várható élettartamban mutatkozó különbségek csökkentése.

II.2.4. Nemzeti Reform Program[3]

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdeni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.[4] A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

II.2.5. Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia[5]

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig" című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózás-politikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a cigány közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, cigányság helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését mozdítsa elő, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózás szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre. A Stratégia a cigányság és a hátrányos helyzetű emberek leszakadását illető problémák megoldását nemzeti ügyként kezeli.

---

[3] A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormánya, 2012. április www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkez%C5%91_l%C3%A9p%C3%A9s%20(SzKT%2020).pdf

[5] Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm

[5] 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.

II.2.6. Roma Integráció Évtizede Program[6]

Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amely a Kormány feladatául tűzi, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövid távú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani. A romák a legnagyobb transznacionális kisebbség Európában, egyben az egyik legszegényebb közösség lévén gyakran kizáródnak az elsődleges munkaerőpiacról, ami ebben a térségben is jellemző.

II.2.7. Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg.

II.2.8. A Nemzeti Drogellenes Stratégia

A kábítószer problémára vonatkozik, ami hangsúlyozza, hogy a kábítószer problémák szorosan összefügg más kémiai és viselkedési függőségi problémákkal, különösen a nemzet általános lelki egészségi állapotával. A függőségi problémák hatékonyan nem kezelhetők más kapcsolódó nemzeti szakpolitikai stratégiák és programok nélkül, így például az alkohol-, gyógyszer és egyes viselkedési függőségeket érintő, illetve a mentálhigiénés, valamint a bűnmegelőzési stratégia és program nélkül.

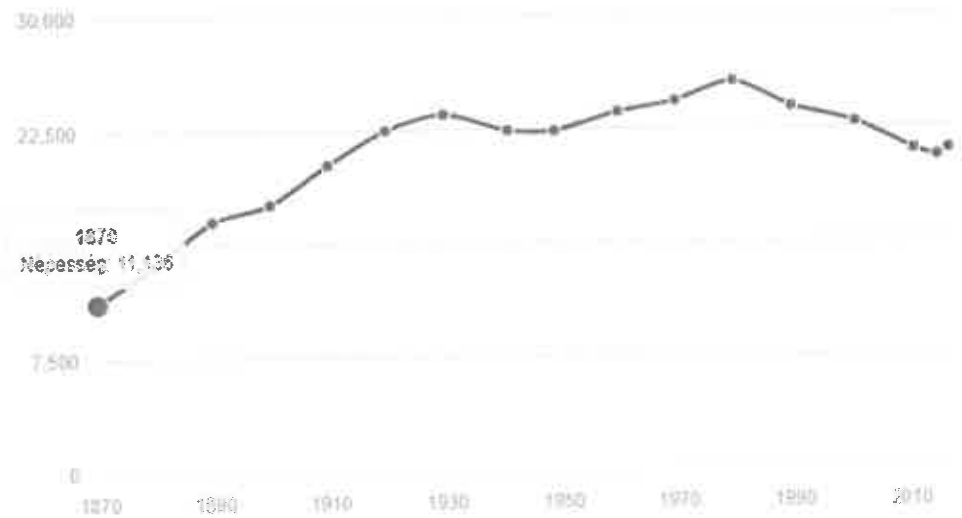
[6] A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló **68/2007. (VI. 28.)** OGY határozat; Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2008.

II.2.9. Magyary Program

„Az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód biztosítása" részben külön kiemeli az esélyegyenlőség előmozdításának fontosságát, amikor megfogalmazza, hogy a Kormány elkötelezett az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód egymással összefüggő alapelveinek a közigazgatás egészét érintő és tényleges érvényesítése iránt. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a Kormány előírta a települési önkormányzatok számára a helyi esélyegyenlőségi programok kötelező elkészítését.

III. A település bemutatása, jellemzői

Törökszentmiklós 18.516 ha területű település az Észak-alföldi régió DNy-i részén, Jász – Nagykun – Szolnok megye harmadik legnagyobb városa, amely a Tisza bal partján fekszik, gazdasági, oktatási és kulturális központ. A lakosok száma: 20827 fő, a lakások száma: 9006.[7] Népsűrűsége 114 fő/km^2.

1. számú ábra: Törökszentmiklós népességének alakulása 1870-tól 2017 -ig (fő)[8]

A térségben jellemző gazdasági tevékenység a földművelés, kisebb mértékben az állattenyésztés, továbbá a mezőgazdasági munkát segítő gépek, eszközök gyártása, mezőgazdasági termékek feldolgozása (malomipar, baromfi-, sertés és vágómarha feldolgozás). Számottevő továbbá az iparon belül napjainkban a mezőgazdasági gép, a gépjárműkábel gyártás és az egyéb gépipari

[7] http://foldhivatalok.geod.hu/telepules.php?page=27313
[8] http://nepesseg.com/jasz-nagykun-szolnok/torokszentmiklos

termékek gyártása. A beruházások stagnálását követően napjainkban kismértékű élénkülés tapasztalható az építőiparban. A kereskedelem ágazatban jelen vannak, illetve 20 km távolságon belül elérhetők a nagy multinacionális áruházláncok egységei, mellette megtalálhatók a helyi nagy- és kiskereskedelmi vállalkozások is, viszont az egész országot behálózó új autó eladások nem tudtak a városban teret nyerni. A termelő egységek az alapanyag igényüket – a terméktől és az alkalmazott technológiától függően - csak részben tudják helyben kielégíteni (műtrágya, növényvédő szerek, faanyag). Átlagos szintűnek mondható a lakossági igényekhez kapcsolódó szolgáltatások (energiaellátás, szállítás) jelenléte.

III.1. Demográfiai jellemzők

A városra jellemző az országos és megyei átlagot is erősen meghaladó, az 1990-es évek óta tartó folyamatos népességfogyás. Törökszentmiklóson 1990-2011 között 12%-al csökkent a népesség száma. A népesség elöregedő, a 60 év fölöttiek aránya folyamatosan nő, a 14 év alattiaké csökken, a halálozások száma jelentősen meghaladja a születések számát. Jelentős a vándorlási deficit, s az elvándorlók száma növekvő tendenciát mutat. Jelentős számú roma nemzetiségű él a városban, főként a város keleti határában lévő szegregátumokban.

A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya a városi átlagtól (15%) két városrészben mutat szignifikáns eltérést. A Központi városrészben az átlagnál jóval alacsonyabb (11,3%), míg a Keleti városrészben jóval magasabb (19,7%). Az egyéb lakott helyek tekintetében rendkívül nagy a szóródás Bartán csak 3,8%, míg Szakállason 21,6%.

A munkaképes korúak aránya (15-59 év közöttiek) a városi áltag (60,5%) körül ingadozik. Az egyéb lakott helyek közül Bartán és Szenttamáson 75% fölötti ez az arány.

A 60 éven felüliek arányában a városi átlaghoz (24,5%) képest a Központi és az Északi városrészben az átlagnál magasabb, a Keleti városrészben az átlagtól kisebb arányban vannak jelen az 60 év fölöttiek. Egyértelműen kimutatható, hogy a Központi városrész lakossága elöregedő, míg a Keleti városrész populációja a legfiatalosabb.

A 2001. évi népszámlálási adatokhoz képest Törökszentmiklóson kedvezőtlen tendencia, hogy a fiatalok aránya csökken, az idősek aránya pedig nő. Ez valamennyi városrészben tetten érhető, de különösen a Központi városrészben (2001-es adatok 14,1 - 61,0 – 24,9%). 2001-ben is Keleti városrész volt a legfiatalabb, ugyanakkor minden városrészben 4-5%-al csökkent a fiatalok és ennyivel nőtt az időskorúak aránya.

2. számú ábra: Törökszentmiklós város Forrás: IVS 2008, ITS 2015

Törökszentmiklós tipikus középváros, járási székhely, alföldi mezőváros, amelynek jellemzően nincsenek regionális és megyei szerepkörei – ez alól kivétel jelent néhány speciális funkció. Ilyen, a járáson túlnyúló, megyei vonzáskörzettel bíró középfokú intézménye, a Székács Elemér Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium, vagy az országos hírű CLAAS Hungaria Kft., mely Törökszentmiklós egyik legjelentősebb foglalkoztatója és egyben Magyarország vezető mezőgazdasági gépgyártója is. A város foglalkoztatási szerepköre jellemzően városi-járási, ám a nagyobb ipari foglalkoztatók a szomszédos járásokból is ingáztatnak munkavállalókat. A város az országos területi hierarchiában alsó-középszintű központnak számít. Törökszentmiklós járási székhely vonzáskörzete – a fenti speciális eseteket leszámítva – döntően a járás, továbbá Tiszabő, Tiszaroff, Tiszagyenda, Kétpó településeire terjed ki. Ez elsősorban a város középfokú ellátó intézményeit, illetve foglalkoztató hatását jelenti, illetve a térségben a különféle lakossági szolgáltatások, kiskereskedelem stb. a járáson belül Törökszentmiklóson érhető el a legmagasabb színvonalon és kínálattal, amely ebbéli funkciójában is erősíti a várost.

A 2011. évi munkanélküliség adatok városrészenkénti megoszlása egyenetlen. A városi átlag (15,4%) alatt csupán a Központi (11,9%) és az Északi (12,5%) városrész van, miközben a legrosszabb a Keleti városrész 19,5%-os aránya.

A 2. számú ábrán látható városrészek jellemzői:

Központi városrész:

- a kulturális, szellemi élet központja a városban, számos banki, kereskedelmi szolgáltatás elérhető a területen, de itt található a városi, járási funkciók jelentős része, a város főtere és tömegközlekedési központja is;
- erős tranzitforgalom terheli;
- a humán funkciók (egészségügyi, szociális, oktatási) 80%-a, valamennyi igazgatási funkció (Polgármesteri Hivatal, okmányiroda, rendőrkapitányság, tűzoltóság), a közösségi funkciók (művelődési ház, könyvtár, szabadidő-csarnok, játszóterek) 60%-a, a gazdasági funkciók (kereskedelmi és vendéglátóegységek, piac, pénzügyi szolgáltatók) 40%-a itt található;
- kedvezőtlen, hogy a városrészben, a lakó- és intézményi funkciók közé iparterület ékelődik be (TM Öntöde Kft.);
- a déli részen, a vasút mellett további hasznosításra, korszerűsítésre váró malomipari és baromfi feldolgozóipari telephelyek találhatók;

Nyugati városrész:

- jelentős átmenő forgalom terheli;
- itt található az idősek napközi klubja, két óvoda és egy általános iskola és egy kisposta is, továbbá a bezárt Tesco-áruház;
- közlekedési szempontból jól feltárt terület, kedvező elérhetőségi feltételekkel rendelkezik;
- a városrész közelében iparvágánnyal ellátott iparterület (hűtőházak, élelmiszer tovább-feldolgozóüzem) található;

Keleti városrész:

- itt található egy gyógyszertár, egy bentlakásos és egy nappali ellátást nyújtó idősek otthona, és két óvoda, de államigazgatási funkció nincs a városrészben;
- gazdasági funkciókkal a leggyengébben ellátott városrész, szerény a kiskereskedelmi és vendéglátó üzlet kínálata;
- közlekedési szempontból kevésbé feltárt terület;
- a városrész szegregációval sújtott terület, jelentős a roma nemzetiségűek aránya;
- a városrész közelében iparterület fekszik, ahol egy betonkeverő üzem, illetve a volt téglagyár (néhány éve leállították) található – a téglagyár barna mezős területhasznosítása pl. látogatható ipari műemléknek jöhet számításba;

Északi városrész:

- a városrész külső elérhetősége nehézkes, csak a Városközpont érintésével oldható meg;
- itt található hajléktalanokat ellátó intézmény, egy-egy óvoda, általános iskola, de államigazgatási funkció nincs a városrészben;
- közösségi funkcióból számos található a városrészben úgy, mint a sportpálya és –telep, a város gyógyvizes fürdője, játszóterek, illetve fürdőhöz kapcsolódó, szép természeti környezetben, fejlesztést igénylő kemping is, illetve további fejlesztési területek is rendelkezésre állnak;
- itt van a város négyemeletes blokkos építésű, Fáy lakótelepe;

Déli városrész

- az északról határoló Bp.-Debrecen vasútvonaltól délre fekvő városrészt öleli fel, mely vasútvonal mindössze három, jelzőlámpás szintbeli és két különszintű egyik alul-, másik felüljáró használatával keresztezhető.
- a városrészen belül jól elkülöníthetőek a különböző területfelhasználási övezetek, hiszen a Béla király úttól északra lakóterület, míg a 46. sz. főút városból kivezető szakaszának jobb és bal oldalán iparterületek helyezkednek;
- itt található a város Ipari Parkja és logisztikai területei;
- humán, közigazgatási, közösségi célú szolgáltatásokkal rosszul ellátott;
- a városrészben található egy bennlakásos idősek otthona, kisposta és egy óvoda;
- A fentiek alapján láttuk, hogy projektünk akcióterülete a keleti városrészben található, külön szegregátumot alkot. Az ITS külön rendelkezik a szegregátumokkal kapcsolatos célokat illetően.

A várostól 20 km-re fekvő Szolnok erős vonzással bír minden tekintetben mind Törökszentmiklósra, mind a járás többi településére. Szolnok ilyen értelemben gyengíti Törökszentmiklós térségi szerepkörét, mert ott szélesebb körű szolgáltatási, kereskedelmi ellátás érhető el. Törökszentmiklós város, a megyeszékhely, Szolnok árnyékában is képes volt megőrizni önállóságát és bizonyítani járásközponti szerepkörét. A város helyet ad a legfontosabb közigazgatási funkcióknak (munkaügyi központ, építésügyi körzetközpont, földhivatal, okmányiroda, rendőrkapitányság, tűzoltóság), így a környező településeket teljes körűen lefedi a mindennapi ügyintézés terén.

Tehát Törökszentmiklós város intézményrendszere – szociális, egészségügyi, oktatási, kulturális – jól működő, városi és térségi (jellemzően járási) szerepkörrel bír, feladatát megfelelően ellátja. A város megyei szinten is ismert és igénybe vett középfokú oktatás intézménnyel és kulturális

létesítménnyel rendelkezik. Kiépült és működik a szociális intézményrendszer. Az intézményrendszer működtetésének – az Önkormányzati kezelés esetében, kötelező és vállalt feladatok tekintetében – a Városellátó Szolgálat (VESZ) képes megfelelni.
Az elmúlt években az intézményrendszert érintő jelentős fejlesztések ellenére a további felújításra, bővítésre, korszerűsítésre (pl. óvodák javítása, tornaszobák kialakítása) szoruló közintézmények száma még mindig magas. A város költségvetéséből biztonságosan képes fenntartani intézményrendszerét, a fejlesztéseket ugyanakkor csak pályázati forrásokból képes megvalósítani, a költségvetés azok önerejének biztosítására korlátozottan képes.

III.2. A településre jellemző közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, az oktatási, szociális intézmények, a templomok, a civil szervezetek, a sportegyesületek, az azonos érdekekre, érdeklődésre létrejött szerveződések és folytathatnánk a sort.

Nagyon erős a civil szervezetek jelenléte, és az általuk szervezett programok, rendezvények igen népszerűek. Ilyen például a Katolikus Népkör, mely számos rendezvényt, programot szervez, a Városvédő- és Szépítő Egyesület, KÉSZ Törökszentmiklósi Szervezete, Kézműves Örökség Egyesület, Apáról Fiúra Népművészeti és Kézműves Egyesület, Törökszentmiklósi Cukorbetegekért Egyesület, „Kapocs" a Mozgássérültek Segítésére Alapítvány, és az Almásy János Nyugdíjasklub. Közösségépítő, közösségszervező szerepe szintén jelentős a helyi egyházaknak (kis egyházak is, pl. Krisztus szeretete, Agape).

A közösségi élet jelentős fórumai a városi rendezvények. A városban a minden korcsoportot érintő közösségi éltet legmeghatározóbb színtere az Ipolyi Arnold Könyvtár Múzeum és Kulturális Központ (továbbiakban: IKMKK). Az intézmény a korábban önálló Városi Művelődési Központ és a Könyvtár, továbbá a Múzeum egy intézménnyé alakításával jött létre, 2012. év elején új, korszerű épületbe költözött. Az IKMKK a város és a kisrégió legnagyobb kulturális intézménye. Integrált intézményfejlesztési koncepciót dolgozott ki, mely a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL számú törvény valamint Törökszentmiklós Városi Önkormányzatának 7/2004. (III.05.) számú rendelete az önkormányzat közművelődési feladatairól, a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról (módosítva 6/2010. február 26.), az 172/2005. (X. 13.) K. t. határozattal jóváhagyott Közművelődési koncepció, és az intézmény alapító okirata figyelembe vételével készült.

Az intézmény tevékenységének négy fő területe az esélyteremtés, az érték és hagyományőrzés, új értékek létrehozása, és a közösségteremtés erősítése. A Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény a törökszentmiklósi kulturális örökség és hagyomány bázisa, őrzője. Az intézmény a rá bízott értékekkel az egész életen át tartó tanulást, képzést kívánja segíteni, ennek érdekében nem csak az őrzött dokumentumokat, tudást adja át, de képzéseket, tanfolyamokat szervez. Ennek érdekében szakmailag folyamatosan képzi munkatársait. Kiemelt helyen szerepel a családok és a fiatalok szabadidős, rekreációs tevékenységének támogatására. Ehhez igazítják új intézmény hétvégi nyitva tartását, és programkínálatát, mind közművelődési, mind könyvtári területen egyaránt.

- Aranyfonál Kézimunka szakkör (tárgyalkotó népművészeti közösség)
- Miklós Néptáncegyüttes (amatőr előadó művészeti csoport)
- 5 csoport (Egytoppantós, Kéttoppantós, Toppantós, Felnőtt Csoport, Senior)
- Csillagtanoda Néptánc Csoport (amatőr előadó művészeti csoport)
- 4 csoport (Szikra; Kiscsillag; Üstökös; Hullócsillag.)
- Törökszentmiklósi Népdalkör és Vadrózsák Citeraegyüttes (amatőr előadó művészeti csoport)
- Almásy János Nyugdíjas Klub (1985-ben alakult, a klub Népdalkörrel is rendelkezik,
- Butyka Béla Helyismereti Kör (Törökszentmiklós helyismerete iránt érdeklődök és kutatók köre) Könyvbarátok Köre (Olvasó kör)
- Baba-mama Klub (Kismamák és kisbabák klubja a gyermekkönyvtárban)
- Modellező szakkör (modellezők klubja)

Az intézményben működő nem intézményi fenntartású művelődő közösségek:

Az intézmény feladata helyet adni bérleti díj ellenében civil szervezeteknek és azoknak a szerveződéseknek, melyek közösségi tevékenységet folytatnak. A velük történő kapcsolattartásra és esetenkénti segítői, támogatói feladatok ellátásában a közösségekhez rendelt közművelődési szakember segíti. Valamennyi közösséggel használati és együttműködési szerződést kötnek.

IV. Célok

Törökszentmiklós Városi Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet;
- szegregációmentességet;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel);
- a társadalmi bizalom növekedése;
- a magánérdeket a közérdekeivel összeegyeztetni képes emberek, felelős állampolgárok egymás iránti szolidaritásának erősítése;
- a család és a fiatalabb nemzedékek, generációk társadalmi szerepének megerősítése, elsősorban hátrányos helyzetű emberek körében;
- Törökszentmiklós közintézményei (pl. bölcsőde- és óvodafejlesztési program végrehajtása), közterületei megújulnak (Nő a felújított, bővített és új közterületek mérete, a felújított épületállomány száma, városi zöldfelület mérete.)
- az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 5%-al csökken;
- a szegregátumban élő lakosság képzettségi és foglalkoztatottsági mutatói közelíti a városi átlagot;
- a különböző környezeti (vízminőség, levegőtisztaság, talajok szennyezettsége stb.) mutatók megfelelnek az előírt határértéknek;
- A városrészben található, erősen leszakadó, szegregált terület(ek)en végrehajtott beavatkozásokra alapozva a minőségi átalakulás feltételeinek megteremtése, illetve a felzárkóztatás folytatása.
- A „Törökszentmiklós város északi szegregátumának komplex fejlesztése" című projekt szolgálati lakás keretében biztosítja az önkormányzati tulajdonú lakás lakófunkció bővítését.
- Infrastrukturális állapotok normalizálása,
- A szegregátumokban élő célcsoport programokra történő mobilizálása összhangban az elnyert TOP-5.2.1 projekttel,

- Műhelymunkák és esetmenedzseri tevékenységek ellátása helyi szinten
- Törökszentmiklós Város Civil Stratégiájának elkészítése
- A városképet és infrastrukturális ellátottságot javító, fizikai beavatkozások (közműfejlesztés, út és járdafejlesztés, romos épületek elbontása és közösségi terekké alakítása, illegális hulladéklerakó helyek felszámolása), másrész soft elemek révén, közösségformáló, a helyi lakosság összefogását és integrálását elősegítő rendezvényekből, képzésekből, a leszakadt rétegek szemléletmódjának új értékrendre helyezéséből. A fizikai beavatkozások számos területre kiterjedhetnek, mint például infrastruktúra (utak, járdák, csapadékvíz elvezető rendszerek) kiépítésére, szociális bérlakások építésére, közösségi terek és épületek, találkozó pontok létesítésére, szociális és oktatási intézmények fejlesztésére, magántulajdonú lakóingatlanok, közterületek egységes megújítására.

A kitűzött célok összhangban vannak az Európai Bizottság és a Kormány által kitűzött és elfogadott Operatív Programok céljaival.

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok részben a fenti stratégiai dokumentumok alapján, részben az egyes szakterületek Önkormányzat számára készített beszámolói, továbbá az önkormányzat által készítetett kutatások alapján kerültek összegyűjtésre.

Elsődleges cél számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

- Cél a teljes körű problémafeltárás kiemelten a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférések alakulását, valamint feltárni a célcsoportokban jelentkező problémákat.
- Cél konkrétan meghatározni a hátrányban lévő csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP tartalmazza. A vizsgálatunkkal, a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások tervezése a cél, mely konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók hátrányos helyzetének javítása érdekében.

Cél a különösen hátrányos helyzetű csoportok esetében a foglalkoztatás, lakhatás, egészségügy, oktatás területeken a problémák teljes körű feltárása. A célcsoportok különböző jellemzői miatt, különböző igényekkel rendelkeznek, melyeket szükséges beazonosítani. A különböző célcsoportok közötti átfedések miatt viszont több célcsoportot is érinthet egy-egy probléma, ami a konkrét intézkedések meghatározásánál fontos szempont.

Humán fejlesztések, programok:

Törökszentmiklós Városban jelenleg egy bölcsődei intézmény működik a Petőfi Sándor u. 50. sz. alatt. A jelenleg 54 férőhellyel működő intézmény jelenleg egy telephelyen látja el a kisgyermeknevelési-gondozási feladatokat, főzőkonyhával. Az elmúlt évek tapasztalatai, statisztikái – demográfiai helyzet, elutasítottak száma – és az intézményben kialakult zsúfoltság miatt az intézmény bővítése (férőhelyek számának növelése) szükséges. A jelenlegi ingatlanon a bővítési feladatokat az ingatlan fizikai korlátai és a szakmai normáknak való megfelelés miatt megoldani nem lehetséges. A bölcsődei projekt célja a meglévő férőhelyhiány és a várólisták csökkentése modern gyermeknevelési környezet kialakításával. A tervezési program kialakítása az MSZ 24210-1 (Nevelési intézmények tervezési előírásai) és a helyi speciális adottságok figyelembevételével készült. A szakmai program alapján kialakított tervezési programot a helyi szociológiai, demográfiai adatok alapján a közösség valódi igényeinek megfelelően állította össze a létesítmény üzemeltetője. A projekt keretében a meglévő bölcsődei intézmény 3 csoportszobával (összesen 36 férőhellyel) történő bővítése van tervben a városközponthoz közel (munkahelyek, közintézmények, közlekedési csomópontok). A terület önkormányzati tulajdonban van. A tervezetten földszintes kialakítású épületben helyet kap 3 foglalkoztató (csoportszoba), és a működéshez szükséges helyiségek, udvarral. Az épület kialakítása az akadálymentesítési és energiahatékonysági szabályok betartásával kerül kivitelezésre:

- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. Törvény 31.§ (1) d) és (4) c) pontokban meghatározott követelmények
- Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (Oték) akadálymentességre vonatkozó műszaki előírásai.
- MSZE 24210-1:2012 Nevelési intézmények tervezési előírásai. 1. rész: Bölcsődék akadálymentességi előírásai, az akadálymentes vizesblokk szükséges számát a szabványban előírt minimális követelmény szerint kell biztosítani.

- VEKOP-6.1.1-15 Kisgyermeket nevelő szülők munkavállalási aktivitásának növelése című pályázat mellékletlét képező „Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez" című dokumentumban foglalt akadálymentességi szempontok.
- Egyetemes tervezés elvei

Az akadálymentes használatot az alábbi területeken kell biztosítani az épített környezeti elemek megfelelő kialakításával:

- Szülők számára:

parkoló, parkolótól és közterületről bejárat megközelíthetősége, bejárat, előtér, közlekedők, csoportszobákba való bejutás (beszoktatás illetve ünnepségeken, nyílt napokon való részvétel okán), szülők számára akadálymentes illemhely az MSZE 24210-1:2012 szabvány minimális előírásait teljesítve, legalább egy helyiség a szülőkkel való konzultáció biztosítására (iroda), kijutás az udvarra.

- Sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

Az intézmény új telephelyét fel kell készíteni arra, hogy igény esetén – a szakértői bizottság véleménye alapján a többi gyermekkel együtt többségi intézményben nevelhető, sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek napközbeni ellátása integráltan megtörténhessen. A fejlesztést a gyermek az intézmény másik telephelyén kapja. Az integrált napközbeni ellátáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételeket az intézmény biztosítja, a műszaki feltételek megteremtése tervezési feladat.
Az épületben nyújtott szolgáltatás teljes körű, komplex akadálymentesítése tervezett, figyelembe véve a szolgáltatás jellegét, betartva az OTÉK akadálymentesítésre vonatkozó pontjait, az MSZE 24210-1:2012 szabványban előírtakat, a Tervezési Programban foglaltakat és a VEKOP 6.1.1-15 pályázat szempontjait is.
Az épület bejáratához lehető legközelebb akadálymentes parkoló kerül elhelyezésre szabályos kialakításban és felszereltséggel, ahonnan a bejárat szintben megközelíthető, a gyalogos útvonalak lejtése az 5%-ot sehol nem éri el, az akadálytalan közlekedést gátló szintkülönbségek nincsenek. A főbejárat mindenki számára egyaránt használható az egyetemes tervezés elveinek is megfeleltetve kerül kialakításra. A projekt a TOP-1.4.1-16-JN1-2017-00005 azonosítóval rendelkező pályázati anyag.

Eszközbeszerzésre is sor kerül a működési feltételek és a célcsoport fejlesztésének biztosítása érdekében: bútorzat, fürdőszobai felszerelések, konyhai eszközök, higiéniai eszközök és ezt szolgáló gépek, továbbá játékok (alapjátékok, csecsemő-, mozgásfejlesztő-, konstruáló,

nagymozgásos, logikai, alkotó, építő és szerepjátékot segítő játékok), továbbá hangszerek, udvari és kerti eszközök kerülnek beszerzésre.

A köznevelés területén az önkormányzat továbbra is ápolja a városban található alap- és középfokú intézmények közötti jó kapcsolatot. Az önkormányzat biztosítja lehetőségeihez mérten a civil szervezetek működését, és támogatja az önszerveződést, klubok, egyesületek létrejöttét. Segíti a városban működő szociális ellátó intézmények, valamint a Könyvtár zavartalan működését, mely önkormányzati feladatellátásban önállóan működik. Kulturális szempontból fontos a helyi identitás megtartása és erősítése, valamint a település arculatának megőrzésével a helyi hagyományok ápolása, megtartása, felelevenítése. A városban több sportklub és-egyesület működik, de a mozgás és a sport szeretete megjelenik az óvodai és iskolai képzésben is. Kulturális szempontból fontos a helyi identitás megtartása és erősítése, valamint a település arculatának megőrzésével a helyi hagyományok ápolása, megtartása, felelevenítése.

A Városi Óvoda programjában kiemelt szerepet kap az egészséges életmódra nevelés, ezen belül is az önmagához mérten dinamikusan fejlődő, összerendezett mozgáskultúrával rendelkező gyermekek és az életkori sajátosságaiknak megfelelő természetszeretet kialakítása. Az óvodai nevelésnek mércéje a gyermek gondozottsága, a stabil egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi, lelki fejlődésének elősegítése.

A Baptista Szeretetszolgálat EJSZ Kölcsey Ferenc Általános Iskolája egészségnevelés feladatainak tekinti a

- Természeti – épített – szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- A tanulók egészségi ismereteinek, műveltségének fejlesztése meglévő ismereteikre alapozva.
- Pozitív, egészséges életfelfogás megalapozása.
- A biztonság és veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes döntés elősegítése.
- Az egészséget megőrzendő értékként felfogó szemlélet kialakítása a diákokban.
- A harmonikus, erkölcsös életvitel szokásrendszerének kiépítése úgy, hogy az a tanulók számára értékké váljon.
- Mentálhigiéné, önismeret, önkontroll, pozitív életszemlélet elsajátítása.

A Hunyadi Mátyás Általános és Magyar - Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola Egységes Pedagógiai Szakszolgálat kiemelkedő szerepet tulajdonít a tanulóik testi-lelki egészségének megőrzésére, fizikai, szellemi képességeinek megtartására, fejlesztésére. Fontosnak tartják pontos ismeretekkel felvértezni tanulóikat a helyes szokások kialakításával, melyek a mindennapi cselekedeteikben megnyilvánulnak. Ennek érdekében szükséges megismerni, hogy a tanulóknak milyen saját egészségük és önértékelésük. Céljaik között szerepel az egészséges fiatalok nevelése, a társadalomba való beilleszkedésüknek segítése. Erőszakos magatartási módok elutasítására motiválás, a másság elfogadásának kialakítása tanulóikban. Az egészséges táplálkozási szokásrend kialakítása. Balesetmegelőző ismeretek, alapvető ápolási ismeretek megismertetése, gyakoroltatása a tanulókkal. Az egészségkárosító magatartásmódok megelőzése, a kiegyensúlyozott lelki harmóniára való törekvés, a pedagógusok, szülők pozitív egészség attitűdjének formálása. A horizontális tanulás gyakoroltatásával, kapcsolattartás színtereinek bővítése (Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Tagozata, Idősek Napközi Otthona)

A Pánthy Endre Katolikus Általános Iskola pedagógiai programjában kiemelt helyet foglal el az egészségnevelés, az egészségfejlesztés és az egészséges életmódra nevelés. (DADA - program, szexuális nevelés, családi életre nevelés, elsősegélynyújtás stb.) Az iskola 2001. októbertől a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt Országos Szervezetének bázisiskolája. A Tanulóikat az egészségvédelemre, elsősegélynyújtásra és a katasztrófavédelmi feladatokra is felkészítik. Tanulóik és nevelőik, technikai dolgozóik nagy része Vöröskeresztes tag és szívesen vállalnak ez irányú feladatokat.

Turizmus:

A város jelenleg nem képez nagy vonzerőt turisztikai szempontból, pedig a helyi adatságokkal összhangban sok helyi kulturális program szerveződik, valamint tágabb környezetében az Óballai, Strandfürdő környéki, Szakállasi, Szenttamási természeti környezet hihetetlen szépségeket rejt. Törökszentmiklós kulturális életében kiemelkedő jelentőséggel bír több védett természeti érték, illetve építmény. A város neves épületei közé tartozik a román-gót stílusban épült, szentháromságról elnevezett Katolikus Főplébánia Templom, és az 1789-ben, késő barokk stílusban épült Református Templom. Törökszentmiklós sajátos kulturális életéhez tartoznak a kézművesek, híres a szalmafonók tevékenysége, gyönyörű munkáikból kiállítás is készül.

V. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok

V.1. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A szegénység szociológiai meghatározása esetén a végső mérőeszköz általában a jövedelem. Szegénynek kell tekinteni egy személyt, egy családot, illetve egy embercsoportot abban az esetben, ha a rendelkezésükre álló erőforrások (anyagi, kulturális, társadalmi) olyan mértékben korlátozottak, hogy kizárják őket a minimálisan megkövetelhető életformából. Napjainkban ma már gyakran használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor tartósan a létminimum szintje alatt élnek és sokszor esély sincs arra, hogy ebből önerővel kilépjenek. A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között szocializációs különbségek, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és gyakran súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A mélyszegénység hatása a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. Tehát a definiálás alapján kijelenthetjük, hogy a magyarországi romák jelentős része ebbe a csoportba sorolható. A jövedelem és a vagyon fogalmát a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4.§-a, valamint a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 4.§-a határozza meg. Ebben a témakörben konkrét, és részletes statisztikai információkat, csak a 2011. Népszámlálás adatai szolgáltatnak. A városra jellemző, hogy jelentős számú roma nemzetiségű él itt, főként a város keleti határában lévő szegregátumokban. A roma lakosság részarányának növekedése fokozza a már most is tapasztalható társadalmi rétegződést, elkülönülést. Jelenleg az elkülönülés mértéke, és léte nem okoz konfliktust a lakosságon belül. A lakosságot alkotók képzettségi szintje alapvetően meghatározza munkaerőpiaci versenyképességüket. Törökszentmiklós lakossága az érettségivel rendelkezők arányát tekintve hátrányban van az országos és megyei területi összehasonlításban. Főként a cigány nemzetiségnél tapasztalható e téren nagyobb lemaradás, így a felzárkózató programoknak ők az elsőrendű célcsoportjai.

Törökszentmiklós Városi Önkormányzat folyamatosan a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására törekszik. Az Önkormányzat a szegregált területeken különösen hangsúlyosan területi alapú beavatkozásokat tervez, amelynek elsődleges célja, a területi koncentráció csökkentése, a magasabb státuszú csoportok területre vonzása. Ezzel párhuzamosan a

társadalmi integrációt, re-integrációt szolgáló komplex eszközöket – munkaerő-piac, oktatás, szociális hozzáférés, társadalmi kirekesztettség csökkentése – alkalmaz, hogy a szegregált területen élők életminősége, ezen belül a lakhatási körülmények, a foglalkoztatási és képzettségi mutatók javuljanak, az itt élők egészségtudatos magatartása kialakuljon.

A területeken élőket jelentős mértékben sújtja az alacsony iskolai végzettség, a munkanélküliség, a munkakeresés feladásából adódó inaktivitás problémája. A rossz foglalkoztathatóság a megélhetést biztosító rendszeres munkajövedelem hiányát okozza, így az érintettek kiszolgáltatott helyzetben, rossz anyagi körülmények között élnek.

Az anti-szegregációs beavatkozások általános célkitűzése, hogy a szegregációval érintett területeken élők jelenlegi és jövőbeli életminősége javuljon. Az életminőség jelentős elemét képezik a lakhatás körülményei, az itt élők jövedelmi viszonyai, és ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik a megfelelő képesítés megszerzése, amely a jövedelemszerzést elősegítő tényező. Mindezekben segítséget jelentenek a későbbieken részletezésre kerülő TOP-5.2.1. és a Leromlott városrészek fejlesztése projektek.

VI.2. Képzettség, foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Törökszentmiklóson is, miként szerte a világban, a foglalkoztatási helyzetet alapvetően a munkaerőpiac állapota befolyásolta az elmúlt időszakban és jelenleg is meghatározóak a korábbi gazdasági válság hatása, bár negatív befolyása mérséklődött.
Törökszentmiklósra koncentrálódik a térségi foglalkoztatás 65%-a, itt találhatók a legtöbb alkalmazotti létszámmal működő cégek.

A város legnagyobb mezőgazdasági gépgyártással foglalkozó cége a CLAAS Hungária Kft., amely közel 500 főt foglalkoztat és 100-150 fő időszakos kölcsönzését valósítja meg. Jelenléte a város egyik legnagyobb munkáltatójaként és befektetőjeként, technológiaszállítójaként, integrátoraként rendkívül fontos. Az élelmiszer-ipari termékek gyártás területén a Mar-Ne-Váll Kft., a Natural Meat Kft., a Surjány Hús Kft. tevékenykedik. A városban a legjellemzőbbek a 10-19 fő és a 20-50 fő közötti alkalmazotti létszámmal rendelkező kis- és középvállalkozások, ahol a foglalkoztatottak közel fele áll munkaviszonyban. Az építőiparral foglalkozó kisvállalkozások száma nőtt az utóbbi években. A jellemző munkakörök a kőműves, burkoló, festő, amelyekben állást tudtunk ajánlani a kirendeltségre beérkező megkeresések alapján. Alkalmazotti létszámuk a megrendelésektől, a munkáktól függően folyamatosan változik.

A megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatását a térség legjelentősebb munkáltatója a „Teljes Életért" Nkft. a fegyverneki telephelyén több mint 200 fővel végzi. A törökszentmiklósi telephelyein 40 fővel és a 2010. szeptemberében megnyitott varrodában 20 fővel dolgoznak. A megváltozott munkaképességűeket a következő munkakörökben tudtuk elhelyezni: csomagoló, takarító, konyhalány, udvaros, varrónő, irodai adminisztrátor.

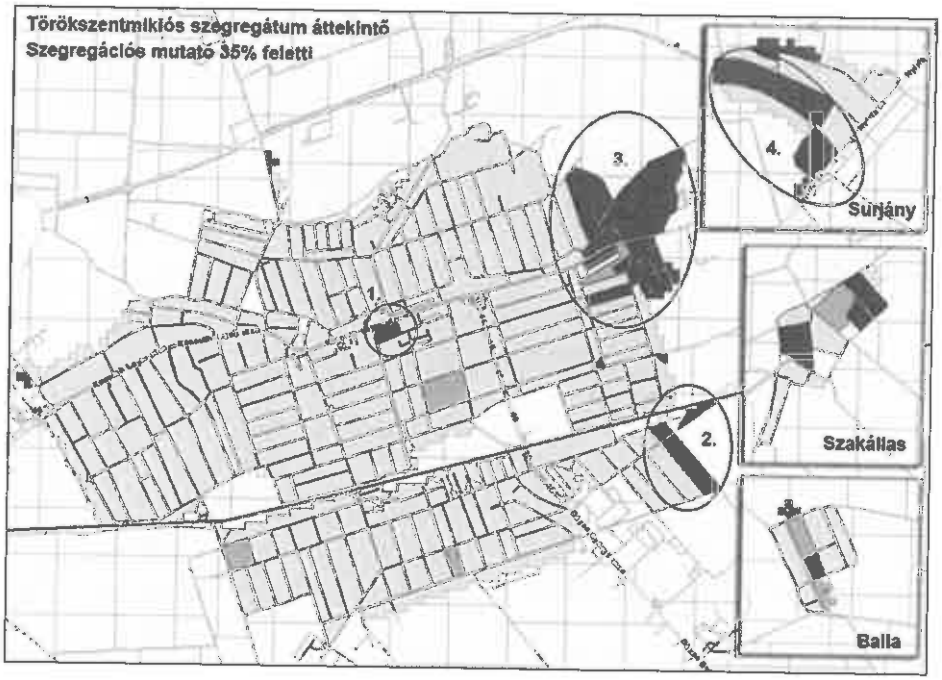
A városon belül a 2011. évi munkanélküliség adatok városrészenkénti megoszlása egyenetlen. A városi átlag (15,4%) alatt csupán a Központi (11,9%) és az Északi (12,5%) városrész van, miközben a legrosszabb a Keleti városrész 19,5%-os aránya. Egész településre jellemző probléma a helyi munkaerőbázis képzettségi szintje, különösen a felsőfokú képzettségűek tekintetében alacsony. Sajnálatos, hogy a helyi cégek alacsony hozzáadott értékű tevékenységeikhez kapcsolódóan kisebb igény mutatkozik a magasan képzett munkaerőre. Jellemző, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 10 év alatt, 2001 és 2011 között minden városrészben erőteljesen csökkent, közel megfeleződött. A legkisebb arányú csökkenés Keleti városrészben volt, ott a 2001-es 43,9% csak 35,7%-ra mérséklődött, s ezzel egyedüliként van a városi átlag fölött. Ez egyben tükrözi a városrészre jellemző társadalmi problémákat. A 2011. évi munkanélküliség adatok vonatkozásában a legrosszabb a Keleti városrész 19,5%-os aránya (a városi átlag 15,4%).

A város közoktatási rendszerében megjelenő roma tanulókra kiterjednek a HH és a HHH és az SNI tanulók fejlesztését, felzárkóztatását célzó pedagógiai programok. A szegregátumokban becsült 1200 fő 0-18 éves gyermekből 70%-ról feltételezzük, hogy jelenleg valamelyik közoktatási intézményben tanul, becsült létszámuk kb. 840. Az önkormányzat által kigyűjtött adatok alapján 2012.-ben a szegregátumokban élő gyermekek közül 215 fő HHH, 25,6%-a a közoktatási intézményekben tanuló roma gyermekeknek. Az IVS alapján a keleti városrészben található szegregátumban a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 75%, míg a déli városrész szegregált területén 89,09% ez az érték. A keleti városrész szegregált területén a felsőfokú végzettségűek aránya nagyon csekély, mindösszesen 0,2%, még a déli szegregált területen nem is jelennek meg a felsőfokú végzettségűek. Az óvodai és iskolai nevelésben az SNI gyermekekkel gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus foglalkozik nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetben. Az általános iskolai oktatásban az SNI gyermekek számára elérhető az integrált nevelés és a gyógypedagógiai oktatás. A középiskolai oktatásban integrált oktatás érhető el az SNI gyermekek számára.

Szükséges lenne olyan szocializációs programok bevezetése, amelyek az itt élők felzárkóztatását, izolációjuk oldását célozza (önsegítő csoportok működtetése, képzések beindítása, munkanélküli tanácsadások, speciális adósságcsökkentő programok szervezése, fiatalok hétvégi elfoglaltságának – sport, életmód-tanácsadás – megszervezése, stb.). Jelen kezdeményezések között szerepel ezen okból a szegregátumokban élők életkörülményeinek javítása. Ehhez szakemberek nyújtanak segítséget olyan műhelyek és esetmenedzserei tevékenységek biztosítása és hosszú távú fenntartása révén, mely segíti a szocializáció és integráció folyamatát a hátrányos helyzetű közösségekben.

A lakosságot alkotók képzettségi szintje alapvetően meghatározza munkaerőpiaci versenyképességüket. Törökszentmiklós lakossága az érettségivel rendelkezők arányát tekintve hátrányban van az országos és megyei területi összehasonlításban. Főként a cigány nemzetiségnél tapasztalható e téren nagyobb lemaradás, így a felzárkózató programoknak ők lehetnek az elsőrendű célcsoportja. A TOP-5.2.1 és Leromlott városrészek fejlesztése projekt segíteni kívánja, hogy a lakosságon belül mind nagyobb arányban rendelkezzenek – az egyre javuló alapfokú képzettségi mutatók mellett – szakképesítéssel, érettségivel is. A munkanélküliség éppen a kevésbé képzett rétegeket sújtja leginkább. A szakképesítés és az érettségi megszerzése mellett azonban a város azon célkitűzése, hogy magasabb hozzáadott értéket előállító vállalkozások telepjenek le, megköveteli a megfelelő számban „megszólítható" felsőfokú végzettségűeket is. A helyi gazdaság innovációs potenciáljának növekedéséhez, a K+F tevékenységet végző vállalkozások hosszú távú törökszentmiklósi letelepedéséhez elengedhetetlen a minőségi munkaerő rendelkezésre állása.

Törökszentmiklós Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája alapján Törökszentmiklós városban a 2011-es népszámlálási adatok (továbbá a szegregációs mutatók) alapján négy szegregátum és további két veszélyeztetett terület található.

3. számú ábra: Törökszentmiklós szegregátumai (35%-os mutató szerint), Forrás: ITS-antiszegregációs program (2011. évi népszámlálás, KSH alapján)

A legnépesebb, és a legrosszabb infrastruktúrával rendelkező szegregátum a 3. sz. terület. Ezen belül a Kossuth út északi oldalán elhelyezkedő tömb van a legleromlottabb állapotban. Ez a második legrosszabb mutatókkal rendelkező szegregátum. Ennél is kedvezőtlenebb adatokat produkál a 2. sz. szegregátum, bár ennek kiterjedése és népessége is sokkal kisebb, mint a 3. sz. területé. Mindkét szegregátumban rendkívül magas a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya, és ezen a két területen a legmagasabb a komfort nélküli lakások aránya is. A szegregátumokra jellemző az infrastruktúra hiányossága, leginkább az utak rossz állapota, az aszfaltos utak és a szennyvízhálózat hiánya. A 4. sz. szegregátum a városszövettől elkülönülő településrészen található, míg az 1. sz. szegregátum a városközpontban alakult ki, ahol szociális bérlakásokban élnek alacsony státuszú családok. A 3. számú szegregátum a legkiterjedtebb, és legleromlottabb terület, itt jellemzően roma családok élnek. Az 1. és a 2. sz. szegregátum esetében alapvetően rehabilitációs programok alkalmazására van szükség, addig a 3. és 4. szegregátum területén – legalábbis hosszabb távon – mobilizációs intézkedések is meg kell, hogy megvalósuljanak.

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Foglalkoztatottság/ Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi / piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
Szegregátum 1.	A területen élők száma 67 fő. A 0-14 évesek aránya, 25,4%. A 60 év felettiek aránya 23,9%.	Az aktív korúak több mint 67%-a nem rendelkezik rend-szeres munkajövedelemmel. A háztartások több mint 52,2%-ban nincs foglalkoztatott. Közfoglalkoztatásban 8 fő vesz részt, lakásfenntartási támogatásban 19 háztartás, rendszeres szociális segélyben 3 fő, rendszeres gyermek-védelmi kedvezményben 81 gyermek jogosult.	A területen található lakások száma 25, ebből 11 önkormányzati bérlakás. A lakások 24%-a alacsony komfortfokozat ú, 19%-a egyszobás.	Ez a szegregátum a városközpontb an található, minden közmű, valamint az utak, járdák ki vannak építve.	A terület a városközpontban található, így biztosított az itt lakók számára a szolgáltatások elérhetősége.	A szegregátum-ban jellemzően roma családok élnek.	Nagyobb infrastrukturális és humán fejlesztések nem érintették az itt élőket, de bérlemények felújítása, üzletek felújítása, homlokzat felújítás. történt a területen.
Szegregátum 2.	A területen élők száma 83 fő. A 0-14 évesek aránya,	Az aktív korúak 76,5%-a nem rendelkezik rendszeres munka-jövedelemmel.	A lakások száma 12, ebből 6 lakás alacsony komfort	Valamennyi közmű teljes körűen kiépített, és	Tömegközlekedéssel, helyi és helyközi járatokkal megközelíthető a városközpont, így a	Vegyes etnikumú terület, de magas a roma	Járdaépítés, útalap építés, aszfalt burkolat felújítás történt

	37,3%. A 60 év felettiek aránya 1,2%.	A háztartások 50%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen élők közül 24 fő vesz részt a közfoglalkoztatásban. Lakásfenntartási támogatásban 30 háztartás, rendszeres szociális segélyben 2 fő részsül., Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 11 gyermek jogosult.	fokozatú. A szegregátumok közül itt a legalacsonyabb (0,0%) az egyszobás lakások aránya.	elérhető minden utcában.	szolgáltatásokhoz való hozzáférés is biztosított	lakosság aránya.	a szegregátum területén.
Szegregátum 3.	A területen élők száma 1260 fő, a szegregációs index: 49,2%. A 0-14 évesek	Az aktív korúak 69,9%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 51,2%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs.	A területen található lakások száma 338 ezek 46,7% -a alacsony komfortfokozatú. A lakások	A Kossuth utca északi oldala nagyon rossz állapotban lévő, erősen slummos terület. A házak igen rossz állapotban	Helyi és helyközi járatokkal a városközpont, és a szolgáltatások elérhetőek a szegregátumban élők számára.	A Kossuth utca északi oldala etnikailag szegregált terület, a déli oldalon vegyesebb a lakosság	Járdaépítés, útalap építés, útépítés, csapadékvíz elvezető árok, szennyvíz beruházás tervei, útépítés

	aránya, 30,8%, a 60 éven felüliek aránya: 7,5%	A szegregátumban élők között a közfoglalkoztatásban résztvevők száma 125 fő. Lakásfenntartási támogatásban 658 háztartás részesül. Rendszeres szociális segélyt 4 fő kap, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 716 gyermek jogosult.	9,3%-a egyszobás.	vannak. néhány utcában ki lett építve az útalap, de az aszfalt hiányzik és vannak utcák, amelyek ahol nincs pormentes út. A vezetékes vízhálózat van. A szegregátum-nak ez a része sze-metes, a házak körüli porták elhanyagoltak.		összetétele.	tervei, lakás felújítási tervek, közvilágítás felújítás.
Szegregátum4.	Ez a második legnépesebb szegregátum, 117 fő él itt. A lakónépessége n belül 0-14 évesek aránya 20,5%, a 60-X évesek aránya	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 64,4%, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 64,6%. Közfoglalkoztatásban	Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 43,1%, a lakások 16,7%-a egyszobás ezen a területen.	Az utak pormentesek, de több út is van, ahol nincs aszfalt. Vezetékes vízhálózat ki van építve, a közvilágítás	Helyi és helyközi járatokkal a városközpont, és a szolgáltatások elérhetőek a szegregátumban élők számára.	Etnikailag vegyesebb terület	Útépítés, járdaépítés, szennyvíz terv, ivóvíz hálózat javítás, játszótérépítés, focipálya építés.

	29,1%.	részt-vevők száma 38 fő. Lakás-fenntartási támogatásban 54 háztartás részesül. Rendszeres szociális segélyt 3 fő kap, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 31 gyermek jogosult.		megoldott.			

1. számú tábla: Törökszentmiklós város szegregátumainak státusza – a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével

Az integrációt elősegítő további intézkedések és tervek közé tartozik, hogy Törökszentmiklós városában rendszeres műhelyek és esetmenedzseri – feladatok keretében úgynevezett Ön- és Közösség-segítő csoportot alakuljanak az alábbiak szerint:

- Senior (szépkorú) műhely-csoport
- Háztartási praktikum műhely-csoport – lányok
- Háztartási praktikum műhely-csoport – fiúk
- Egészségügy műhely-csoport – általános
- Egészségügy műhely-csoport – Terhes és csecsemőgondozás
- Családmegtartó és gyermeknevelő műhely-csoport
- Karrier/Életút/Oktatás műhely-csoport
- Együttélés csoport – kisebbség/többség viszonyát alakító műhely-csoport

Minden csoport élére 12 hónapnyi foglalkoztatással vesz fel az önkormányzat két arra alkalmas csoportvezetőt, akik egy éven át vezetik az adott csoportot. A csoportok 2017. október 1-től indulnak terv szerint, 21 hónapig. Feltételezhetően az idő faktor, vagyis a hosszabb idejű foglalkoztatás kellő motivációt jelent a minőségi munkavégzéshez.

Minden csoport a saját kezdeményezésre pénzt kap, amit rendezvényszervezési formában tudnak elkölteni. Ez lehet tanulmányi látogatás (pl. kórház, idősek otthona, honvédségi intézmény, másik, hasonló projekt felkeresése a megyében vagy távolabb), esetleg nyári tábor, vagy éppen csapatépítéssel egybekötött tréning. Ez a műhely-foglalkozások önálló al-projekt kezdeményezése.

A csoportokban zajló műhelymunkák havi két alkalommal kerülnek megrendezésre, melyből az egyik alkalom kisebb, de speciálisabb, fókuszáltabb találkozást biztosít a csoport egy részével, míg a másik találkozó kevésbé fókuszált, nyitottabb rendezvény lehet.

Minden csoport egy önálló szakmai metodika szerint dolgozik, amit egy megbízott szakértő, vagy szakértői team készít el és oktat le a csoportvezetők számára biztosítva a képzők képzését. A projekt hosszú távú célja, hogy a településen élők nagy részét megszólítsa, bevonja a csoportok, műhelyek munkájába.

A csoportoknak el kell jutniuk A helyzetből B helyzetbe, ami majd egy általuk és a projekt szakmai vezetésével közösen meghatározott új állapot lesz. A csoportoktól kimondott elvárás lesz, hogy az adott témakörben majd alkalmasak legyenek arra, hogy a település EGÉSZE számára tudjanak hatást kifejteni, azaz, olyan dolgokkal kell előállniuk, aminek az

eredménye, haszna messze több emberhez tud eljutni és ott hatni, mint a csoportokban lévő 20-20 fő.

A műhelyfoglalkozások (csoportok) mellett esetmenedzseri feladatok során dolgik együtt 8 szakember egy-egy roma asszisztenssel team munkában. Az asszisztensek fő feladata az lesz, hogy a nehezebb családokhoz elkísérjék az esetmenedzsereket.

Az esetmenedzsereknek és az asszisztenseknek team munkáját elősegítve egy csapatépítő tréningen, felkészítésen lesz mód a közös munka megalapozására.

Jellemzően az esetmegbeszélő csoportok a könnyebben bevonható helyi lakosokkal dolgoznak majd, addig az esetmenedzsereknek a nehezebben megszólítható családokhoz kell eljutniuk.

VI.3. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az egy lakásra jutó lakosszám változása az elmúlt években minimális, elsősorban a lakónépesség csökkenésének következménye és kisebb mértékben vezethető vissza a lakóingatlanok számának növekedésére.

A város lakásellátása egy - és több lakásos formában, egy és többszintes megoldásban, önkormányzati, magán és társas tulajdon formában működik. Az elmúlt években a lakásépítés döntően családi házas formában valósult meg, kis részben csoportos lakásépítésként.

A lakásállomány összetételét tekintve közel 30% az alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

Az alapközmű ellátás (ivóvíz, elektromos áram) szinte teljesen kiépült a város területén és az alvó falvakban is. A közüzemi vezetékes vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya: 98,8 %, az elektromos hálózatba bekapcsolt lakások aránya:100 %, a gázhálózatba bekapcsolt lakások aránya több, mint 90 %.

A település teljes belterületén az ivóvíz hálózat 98,8 % van kiépítve, részben körvezetékes, részben ágvezetékes hálózatként üzemel, összes hossza 110 km. A hálózaton a tűzivíz igénynek megfelelően közel 200 db tűzcsap van elhelyezve, melyek legnagyobb része földalatti tűzcsap.

A városban lévő lakások közül távfűtésbe nincs lakás bekapcsolva (0 db).

Hírközlő hálózat terén a várost érinti az országos optikai gerinchálózat, valamint körzeti kábelhálózatok indulnak ki a városból.

A városban 93,103 km hosszúságban megtörtént a szennyvízcsatorna hálózat (96%-os kiépítettség), 39,9 km hosszúságban a csapadékvíz elvezető hálózat kiépítése. Portalanított utak aránya közel 80%

Az önkormányzati tulajdonban lévő belterületi utak hossza:127 km, a szilárd burkolattal ellátott utak hossza: 96,8 km, útalappal ellátott utak hossza: 7 km, földút hossza: 28,2 km.

A város központjában az autóbusz–pályaudvart több mint száz helyközi és távolsági járat érinti. Az autóbuszos tömegközlekedés biztosítja a térségi központ és vonzáskörzetének összekötését, vérkeringését.

A köztisztasági szolgáltatás a közterületek tisztántartását, valamint a települési szilárdhulladékok kezelését, a településtisztasági szolgáltatás, a települési folyékony hulladékok összegyűjtését, elszállítását, elhelyezését a Törökszentmiklósi Kommunális Szolgáltató Kft. végzi.

Az utóbbi évtizedek egyik legalapvetőbb lakáspolitikai problémája a (szociális) bérlakások hiánya. Az Új Széchenyi Terv Otthonteremtési program fejezete külön hangsúlyt helyez a bérlakások arányának növelésére, ezen belül említi a (közösségi vagy) szociális bérlakásépítést. A Kormány a lakhatásból való kizáródás megelőzésére és a kezelésére rövid- és középtávú intézkedési tervet dolgoz ki. Az önkormányzati bérlakások aránya a 90-es évek eleji 22%-ról 4%-ra csökkent, a magántulajdonú bérlakások aránya kb. 4% (Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia).

Az Önkormányzati lakásokból közel 30 db kerül szociális céllal kiadásra, illetve jelenleg egy üres lakás kiadása van folyamatban (pályáztatás).

Évente 15-30 között változó számban érkezik a városhoz szociális okokkal alátámasztott lakásigény, amelyből forráshiány és a rendelkezésre álló szabad lakások szűkössége miatt mindössze 1–2 kérelmet tudnak kielégíteni.

A kedvezőtlen anyagi helyzetben lévő fiatalok számára kicsi az esély az önálló lakáskörülmények megteremtéséhez. A fiatalok helyben tartásához szükséges olyan eszközöket, támogatásokat kialakítani, melyek segítik ezt a törekvésüket.

VI.3.1. A veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A lakás, lakhatás költségeinek fedezésével kapcsolatos problémákat kiemelt kérdésként kezeli az Európa 2020 Stratégiához kapcsolódó Nemzeti Reform Program is. A háztartások szegénységi mutatóit, illetve a gyermekszegénységet tekintve kiemelt jelentősége van a lakáshitel, illetve rezsiköltségek emelkedő terheinek. A lakhatás biztonságának megrendülése a gazdasági válság körülményei között az alsóbb jövedelmi csoportokhoz sorolható széles rétegek számára lehet a szegénység legsúlyosabb formáihoz vezető út kezdete. A 2000-es évek

eleje óta megduplázódott az áram-, a gáz- és a távhőszolgáltatók felé tartozók száma. A gázdíj-tartozással rendelkezők száma közel a hétszeresére emelkedett.

A hajléktalansággal és a lakhatási kirekesztettség más formáival (pl. önkényes lakásfoglalás, jogcím nélkül lakók) érintettek, illetve veszélyeztetettek problémáira jelenleg szintén nincs hathatós, a piaci kudarcokat enyhíteni képes szakpolitikai válasz (Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia).

A legveszélyeztetettebb csoportok a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülők, kedvezőtlen jövedelmi helyzetű családok, pályakezdők, nagycsaládosok, a hajléktalansággal veszélyeztetett, az erőszak áldozatai pl. kilakoltatás előtt álló családok, a lakásfenntartási nehézséggel küzdők, a lakhatással összefüggő adósságot felhalmozott háztartások és súlyos betegséggel küzdő családok.

A veszélyeztetett, elégtelen lakhatási körülmények közt élő kliensek lakhatási problémáinak tartós rendezéséhez nagy segítséget nyújthatna egy komplex kiléptető program, melynek létrehozásához javasolt az országban már kipróbált, bevált módszerek adaptálása.

A szegénység illetve az elszegényedés manifesztuma a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása illetve a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése. A lakhatási támogatást igénylők családjai a szegénységben élők döntő hányadát alkotják a városban.

VI.3.2. Lakhatást segítő támogatások

Az elmúlt években a lakhatási támogatást igénylők száma folyamatos növekedést mutat. Jelenleg a családi otthonteremtési kedvezmény (CSOK) lehetőségét használják ki a legtöbben.

Törökszentmiklós város elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széles körű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglakoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével lehet hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel társadalmi mobilizációjukhoz. A nagy létszámú szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb cél, hogy a rossz állagú

ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregáció oldása, a szegregátumokban élők számának csökkentése. Emellett, hogy a területek rehabilitációjával megteremtődjön az élhető lakókörnyezet.

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Keleti városrész rehabilitációja	A városrészben található, erősen leszakadó, szegregált terület(ek)en végrehajtott beavatkozásokra alapozva a minőségi átalakulás feltételeinek megteremtése, illetve a felzárkóztatás folytatása.
Déli szegregátum szociális célú rehabilitációja	A rehabilitáció és integráció érdekében a város az első komplex telepprogramot, valamint szociális célú városrehabilitációs programot valósított meg. A további fejlődés érdekében pályázott, nyert el és valósított meg a TOP-5.2.1-16 felhíváson, valamint a Leromlott városrészek fejlesztése pályázaton.
Ivóvízhálózat rekonstrukciója; ivóvízminőség-javítás	A térségi ivóvíz-rendszer rekonstrukciója megtörtént Törökszentmiklóst és egyéb belterületi településrészeit tekintve (beleértve: Óballa, Surjány, Szakállas), valamint Kuncsorba, Örményes, Tiszabő, Tiszatenyő településeket.
Foglalkoztatás bővítés Törökszentmiklóson alternatív eszközökkel	A növénytermesztés, állattenyésztés és ezek feldolgozására épülő konyhák, szociális konyhák, bolthálózat kialakítása szociális szövetkezetek és a közfoglalkoztatás révén megtörtént.
Egészségügyi szolgáltatások, szakrendelések bővítése az EGYMI-ben	Az Egyesített Gyógyító-Megelőző Intézet járóbeteg szakrendelési körének bővítése, és „nappali kórházként" működési körének kiterjesztése. Ezen célból az intézmény EFI iroda kialakítására, valamint a szakellátások infrastruktúrájának fejlesztésére pályázott.
Szociális szolgáltatások, intézmények fejlesztése	A projekt a város valamennyi szociális tevékenységet ellátó intézményét tartalmazza.
Bölcsőde fejlesztése	MSZ 24210-1 (Nevelési intézmények tervezési előírásai) és a helyi adottságok alapján bővítés.
Óvodafejlesztés • **Aranyalma tagóvoda, Almásy út 9.** • **Napfény tagóvoda, Bajcsy-Zs. u. 9.** • **Nyitnikék tagóvoda, Damjanich u. 23.** • **Százszorszép tagóvoda, Herman Ottó u. 2.** • **Napraforgó tagóvoda, Kossuth L. út 21.**	Megvalósult egy átfogó Óvoda energetikai projekt, további fejlesztések, korszerűsítések szükségesek, valamint kiemelt cél az intézményekben a tornaszobák kialakítása

• **Aranykapu tagóvoda, Arany János út 22/a.** • **Tulipánkert tagóvoda, Hunyadi u. 14/b.** • **Szent Kristóf Katolikus Tagóvoda fejlesztése, új épület építése - Kossuth L. út 167.**	

2. számú tábla: Tervezett projektek integráció céljából

A városra jellemző, hogy a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, vagyis a munkaerő piaci kereslet és kínálat nem illeszkedik egymáshoz. A munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

A térségben az utóbbi években a pályakezdők be- és kiáramlása a nyilvántartásban közel azonos létszámot jelentett, egyfajta egyensúly alakult ki. A pályakezdők 39,11%-a 8 általános, vagy ez alatti végzettségű, 44,41%-a középfokú, kevesebb, mint 3,2%-a pedig felsőfokú végzettségű. Törökszentmiklóson 43,1% a szakképzetlenek aránya, amely szintén csökkentheti az elhelyezkedési esélyeiket. A középfokú végzettségűek (szakgimnázium, szakközépiskola, gimnázium) aránya 48,4%, mely 1,5%-ponttal magasabb, mint az előző években. A felsőfokú végzettségűek aránya 0,2%-os emelkedést mutat a korábbi évek adataival összehasonlítva. Megállapítható, hogy amíg a szakképzetlenek aránya csökkent, a diplomásoké és a középfokú végzettséggel rendelkezőké nőtt.

Nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint (fő)	**2007**	**2008***	**2009**	**2010**	**2011**
Általános iskola alatti	112	134	131	119	176
Befejezett általános iskola	342	410	493	498	648

Szakiskola, szakmunkásképző	383	459	560	501	581
Gimnázium	76	77	126	108	108
Szakközépiskola, technikum	204	245	250	238	272
Nyilvántartott álláskeresők	1178	1413	1 764	1 785	1852

3. számú tábla: * aránybecsléssel Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Törökszentmiklósi Kirendeltség

	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)			**Munkavállalói korú népesség száma (fő)**			**Relatív munkanélküliségi mutató (%)**		
Vonatkozó terület	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Törökszentmiklós	**1695**	**1465**	**1201**	**14227**	**14938**	**17747**	**11,9**	**9,81**	**8,1**
Járás	2890	2118	1825	24980	26160	25907	11,6	8,09	7,0
Megye	26389	21559	20873	258789	270999	268385	10,2	7,96	7,2

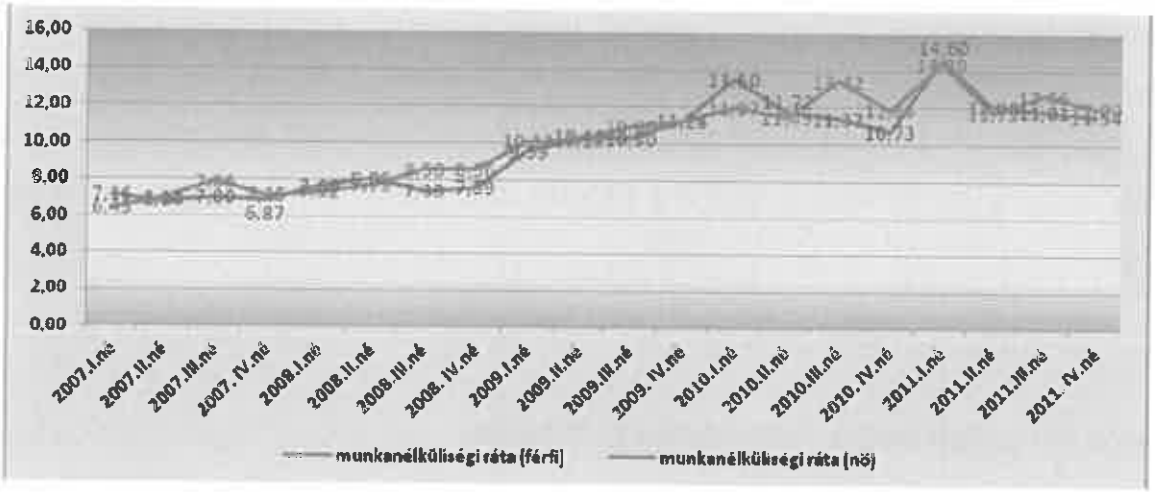
4. számú tábla: Munkanélküliségi, munkavállalói mutatók, Forrás: http://www.serfozoistvan.hu/szemtolszembe/enyhe-javulas-torokszentmiklosi-munkaeropiacon/

A járásban 2015. év végén a szakképzetlenek aránya 53,3% volt, ami az előző év 49,85-os adatánál kedvezőtlenebb. Törökszentmiklóson tavaly év végén ennél jobb volt a mutató, mert a szakképzetlenek aránya 51,1 % volt. A felsőfokú végzettségű álláskeresők aránya a járásban 2,3 %, a városban 2,6 %. Megállapítható, hogy lényegében sem a szakképzetlenek, sem a diplomások, sem a középfokú végzettségűek aránya nem változott, ami azt mutatja, hogy a nyílt munkaerőpiacon és a közfoglalkoztatásban történő részvételi lehetőségek is azonosan alakultak a két év során.[9]

Törökszentmiklóson a munkanélküliségi ráta minden évben alacsonyabb az régió azonos időszakra kimutatott értékénél, de a város munkanélküliségi rátája növekedése, a nagyságának mértéke igen kedvezőtlen állapotot jelez a város foglalkoztatási helyzetére, ami azonban a leginkább aggasztó, az az, hogy az utóbbi két évben szinte semmilyen elmozdulás nem történt, a stagnálás nem jó előjel a következő évek munkaerő piaci viszonyinak alakulására.

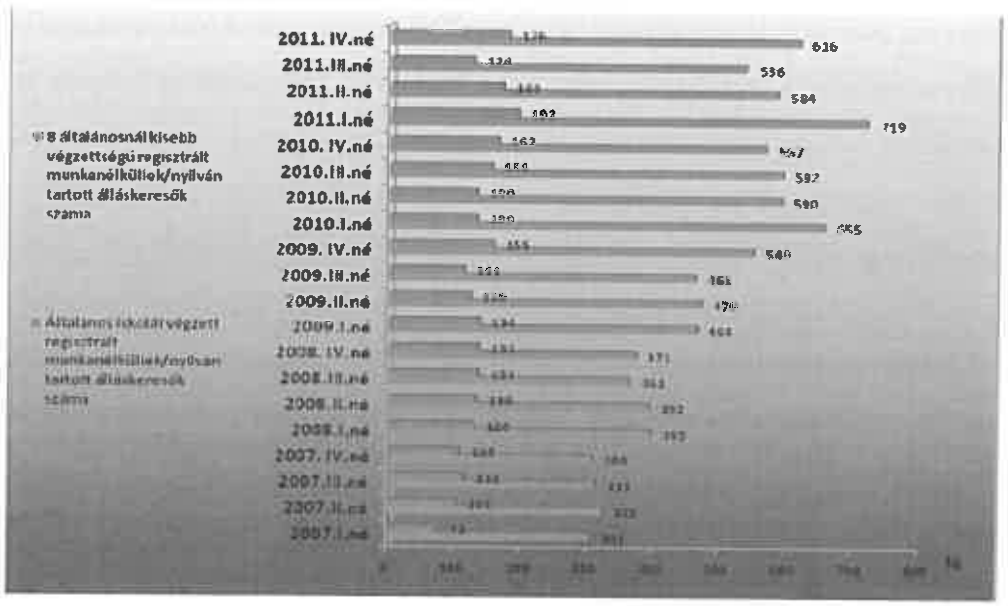
[9] http://www.serfozoistvan.hu/szemtolszembe/enyhe-javulas-torokszentmiklosi-munkaeropiacon/, a letöltés ideje 2017.08.10.

A 14 539 fő törökszentmiklósi munkavállalói korú népességből 7195 fő[10] áll munkaviszonyban, ez a foglalkoztatási ráta 49,5%6, az aktivitási ráta (62,15%)7. A mezőgazdaság ágazatban az összes foglalkoztatott 8,0%-át8 alkalmazzák. A legtöbben az ipari, építőipari ágazatban dolgoznak, a foglalkoztatottak közel 47%-a.

5. számú ábra: A munkanélküliségi ráta nemek szerint a KSH fogalomrendszere alapján meghatározásra (regisztrált munkanélküli/ nyilvántartott álláskereső férfiak száma/állandó népességből 15-64 éves férfiak száma; regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső nők száma/állandó népességből 15-64 éves nők száma)

Az alacsony iskolai végzettség máig aktuális probléma.

[10] Becsült érték: a térségi foglalkoztatottak száma, a foglalkoztatási ráta, a gazdaságilag aktívak száma és az aktivitási ráta alapján.

6. számú ábra: Alacsony iskolai végzettségűekre vonatkozó adatok, Forrás: TeIR – KSH Területi Statisztikai Adatok Rendszere

Az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatási jellemzői a munkaerő-piacon változatlan, viszonylag minimális az esély, csak közfoglalkoztatásban és a mezőgazdasági idénymunkában van lehetőségük megjelenni.

Pályakezdő, tartósan nyilvántartott, 50 év feletti álláskeresők esetében kedvező tendencia, hogy a 2014. év végi 275 fő álláskeresők létszáma 2015 decemberére 213 főre csökkent, amiben az elmúlt években jelentős szerepet játszott a TÁMOP, majd a 2015 tavaszán indult GINOP program sikere.

VI.4. A térség foglalkoztató képességeinek változásai:

A térségben jelentős átstrukturálódás nem volt sem a tevékenységek, sem a foglalkoztatás területén. A munkaerőpiac csak némileg élénkült, viszont más térségekből a régebben is folyamatosan jelenlévő munkaerő-kereslet erősödött.

2016-ban létszámleépítés a Törökszentmiklóson működő jelentős munkáltatók körében nem volt, de a helyi foglalkoztatást jelentősen csökkentette a TESCO 2015. februári és a Surjány-Hús 2015 második félévében történő megszűnése. A TESCO 60, a Surjány-Hús 280 munkavállalót érintően jelentett be csoportos létszámleépítést, ami igen komoly munkaerőpiaci turbulenciát okozott. Gyakran előfordul, hogy a járás másik településén talál munkát a törökszentmiklósi munkavállaló, pl. Fegyvernekre jár ki dolgozni. Az agráriumban tevékenykedő vállalkozások száma nem változott az elmúlt években. Az ipari ágazatban legjellemzőbbek a 10-19 és 20-50 fő alkalmazotti létszámmal rendelkező kis-és középvállalkozások, ahol a foglalkoztatottak fele áll munkaviszonyban. A legtöbb munkavállalót, 586 főt, a mezőgazdasági gépgyártással foglalkozó CLAAS Hungária Kft. foglalkoztatja, a nagyobb foglalkoztatók közé tartozik még a Radar Holding Zrt. és a Törökszentmiklósi Öntöde Zrt. Sokat javít a térség és a város munkaerő-foglalkoztatási helyzetén a Tiszapüspöki határában 2016 első felében elkezdődött élelmiszer-ipari beruházás befejeződése, amely 550 fő foglalkoztatását biztosítja.

VI.5. A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs tényezői

A területileg illetékes Törökszentmiklósi Járási Hivatal Foglalkoztatási Főosztályba az álláskeresők, a nem nyilvántartott munkát keresők és szolgáltatást kérők is rendszeresen járhatnak az elhelyezkedési információk megszerzése, a közvetítés és az esetleges foglalkoztatási támogatásba kerülés céljából. A Kirendeltség a hátrányos helyzetű csoportok, a roma kisebbség felzárkóztatási, képzési, foglalkoztatási feladataiban civilszervezetekkel, valamint a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal van együttműködésben. Az önkormányzat a helyi rendeletek körében megállapíthat helyi iparűzési adókat és beruházási támogatásokat. Ennek mentén szükséges feltételül szabni a kedvezmények, támogatások igénylésékor a védett csoportok, köztük a hátrányos helyzetű és roma munkavállalók alkalmazásának növelését. A Törökszentmiklósi Roma Nemzetiségi Önkormányzat és Törökszentmiklós Városi Önkormányzat közt 2012. májusában együttműködési megállapodás került aláírásra, mely részletesen tartalmazza azokat a feladatokat és együttműködési lehetőségeket, amelyek eredményesen segítik a jogszabályokból eredő kötelezettségek teljesítését és a közösen megfogalmazott célok megvalósítását. A partnerség Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési feltételeit biztosítja, támogatja a nemzetiséget a pályázati tevékenységében, a tevékenységek finanszírozáshoz nyújt kiszámítható támogatást. A romák társadalmi integrációjának támogatását célzó önkormányzati politika, fejlesztési programok esélyegyenlőségi koncepciójának kidolgozása az érintett közösség képviselőinek részvételével történik. A fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen, képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük biztosítása:

A munkaügyi szervezet által indított és támogatott képzések iránt a kirendeltségen folyamatosan nagy az érdeklődés, különösen, mert az elhelyezkedési lehetőségek korlátozottak. A 25 év alatti nyilvántartott álláskereső fiatalok foglalkoztatását, a munkaerőpiacra történő átmenet megkönnyítését célzó képzések tekintetében megállapítható, hogy a munkaerő-piaci képzésbe történő bekapcsolásukra minden évben sor került. A pályakezdők, fiatalok kiemelt hátrányos helyzetű csoportként van definiálva az Unióban és Magyarországon egyaránt. Ez kiemelt figyelmet és elbánást jelent adott esetben. Azaz: a munkaerő-piaci programokon belül külön célcsoportként vannak jelen, a foglalkoztatási támogatásokban a pályakezdőknek külön támogatás (munkatapasztalat-szerzés) áll rendelkezésre, továbbá előnyük van a képzésekben, elsősorban a felvételiken eredményesebben szerepelnek. Más központi támogatásokban, programokban is kiemelt figyelmet kaptak, „Első Munkahely Garancia" programban, mely 4 hónapos támogatással

segítette az elhelyezkedésüket, (43 fő helyi lakos). Humánszolgáltatásban 115 fő fiatal (a teljes létszám 25%-a) vett részt.

VI.6. A munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások: felnőttképzéshez és egyéb munkaerő piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

A felnőtt szakképzéshez történő hozzáférést a településen két intézmény, a Karcagi SZC Lábassy János Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája, valamint a Székács Elemér Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium biztosítja. A gimnáziumi érettségi megszerzése a felnőttképzésben a városban nem lehetséges. A Kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben a munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. Ezen kívül a Kirendeltség együttműködik még a térség szociális és más intézményeivel a konkrét feladatoknak megfelelően, pl. családsegítő szolgálatok.

Az éves képzési terv elkészítésekor mindig figyelembe vételre kerül a térség munkaerő-piaci helyzete, a munkaerőigények kielégítése alkalmával felmerülő hiányszakmák, a már befejezett szakmai képzésekben az elhelyezkedési arány, valamint az ügyfelek hátrányos helyzete, igényei. Munkaerő-piaci szempont alapján a beiskolázásnál előnyt élveznek a hátrányos helyzetűek, így az 50 év felettiek, a szakképzetlenek, a 25 év alattiak és a tartós munkanélküliek, a roma identitásúak.

Szükséges a Törökszentmiklósi Roma Nemzetiségi Önkormányzat számára egy, a célcsoport integrációját, esélyegyenlőségét támogató cselekvési tervet készíteni, együttműködésben a Törökszentmiklós Városi Önkormányzatával, civil segítő szerezetek támogatásával.

Munkaerő- piaci képzésben résztvevők összetétele Törökszent-miklóson kor és nem szerint	2007	2008	2009	2010	2011
25 év alatt	20	45	35	69	35
25-50 éves	46	89	98	88	20
50 év fölött	2	5	5	17	3
Összesen	**68**	**139**	**138**	**174**	**58**
Férfi	23	85	86	91	34
Nő	45	54	52	83	24

6. számú tábla: Munkaerő- piaci képzésben résztvevők összetétele Törökszentmiklóson kor és nem szerint. Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Törökszentmiklósi Kirendeltség

A térségi munkaerő-piaci programok és munkaerő-piaci szolgáltatások terén kevés az aktív civil szervezet. Az egészségkárosodott, fogyatékossággal élő emberek az esélyegyenlőségének támogatásában kapcsolódnak be elsősorban: Kapocs a Mozgássérültek Segítésére Alapítvány, a Contact Nkft, az Impulzus Egyesület.

A város munkaerő-piaci helyzete, a nyilvántartott álláskeresők magas száma és összetétele, a mélyszegénységben élők szociális állapota igényelné a szociális gazdaság súlyának növelését, s az ebben közreműködő civil szervezetek felderítését, képzését.

VI.7. A mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

E társadalmi csoport foglalkoztatására a nyílt munkaerő piacon kevés az esély, közfoglalkoztatásban pedig az részesülhet, aki foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesül, aki pedig ezt kaphatja meg, aki mély szegénységben van, hiszen jövedelme 22.800 Ft. Itt is versenyhelyzet van a foglalkoztatásban, mert a foglalkoztatás pályázat útján történik, és nagyon sok személy van, akit alkalmazni lehet. A problémát növeli az is, hogy életüket sajátos normák szerint élik ezen csoportba sorolható emberek, gyakran meg kell tanítani őket arra is, hogy a másodlagos munkaerőpiacon megjelenjenek.

A roma identitás nincs nyilvántartva, tehát erről csak általánosságban és következtető módon lehet nyilatkozni, holott ezt a népességcsoportot érinti a szegénység leginkább. A közfoglalkoztatásban elsősorban a mélyszegénységben élők vesznek részt, ez azt jelenti, hogy számukra igen jelentős a rendszeres foglalkoztatási lehetőség. Meg kell jegyezni, hogy ma már az álláskeresők 60%-a sorolható a szegénységben élők közé, ők azok, akik évek óta csak közfoglalkoztatásban vehettek részt vagy egy-egy rövid piaci munkában, így a tartalékaik teljesen elapadtak, egyik napról a másikra élnek. Tehát Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Törökszentmiklósi Kirendeltsége majd minden intézkedése érinti ezt a csoportot, legkevésbé a képzés érinti őket, mert ebben a csoportban már kisebb a tanulási hajlandóság és a napi megélhetés érdekében történő elfoglaltságuk. Az intézmények változó számban foglalkoztatnak ilyen embereket, mivel általában kvalifikáltabb munkára alkalmazzák a dolgozókat, de 30-40%-ukat lehet a szegényebbek közé sorolni. Például a BPJ/FHT-ben 2011.09.20. részesülő 1203 fő mélyszegénységben él, közülük feltehetően kb. 720-800 fő roma származású.

Az önkormányzat törekszik, hogy foglalkoztatóként maga is közvetlenül növelje a romák foglalkoztatási arányát, pl. azáltal, hogy intézményeikben (polgármesteri hivatal, szociális-, egészségügyi és más intézmények) roma szakképzett és nem szakképzett munkaerőt alkalmaz, és ennek kialakítására együttműködési megállapodást köt a helyi cigány kisebbségi önkormányzattal, illetve roma civil szervezettel.

Az önkormányzat. előírhat olyan előnyben részesítést az intézményei számára, hogy a romák a közszolgáltatásokat ellátók körében legalább népesség-arányosan részt vehessenek. Annak elősegítésére, hogy ne csak szakképzetséget nem igénylő munkák elvégzésére alkalmazzák őket, olyan ösztöndíj, és gyakornoki programok megvalósítása van a továbbiakban is szükség, amely képzett roma fiatalok számára biztosít foglalkoztatási lehetőséget az önkormányzatnál és intézményeinél.

VI.8. Közösségi együttélés

Általánosságban elmondható, hogy az emberek társadalmi együttélése azért lehetséges, mert nagy többségük alkalmazkodik az adott társadalomban elfogadott normákhoz, viselkedési szabályokhoz. Sokféle normarendszer él egymás mellett a társadalomban, így Törökszentmiklóson is. Vannak jogi normák, amelyeknek megtartásáról az állam végső esetben kényszerrel gondoskodik, illetve amelyeknek megszegését kényszereszközökkel torolja meg. Vannak erkölcsi, vallási szabályok, higiéniás normák, stb., amelyeknek megszegését a társadalom tagjai többé-kevésbé egyöntetű és erős rosszallással, megvetéssel büntetik. Vannak szokások, illemszabályok, divatszabályok, amelyeknek büntetése a társadalom többi tagjai részéről megnyilvánuló erősebb-enyhébb helytelenítés. Beszélhetünk egy-egy nemzeti kisebbség, vallási csoport, társadalmi réteg szubkultúrájáról. Ha a szubkultúrában szereplő viselkedési norma ellentétben áll a helyi társadalomban uralkodó, elfogadott normáktól, akkor az egyén dilemma előtt áll: mely normákat kövesse és melyektől térjen el, hogyan viselkedjen a számára elfogadhatatlan viselkedési normákat képviselőkkel szemben? A devianciához - az adott társadalomban elfogadott normáktól eltérő viselkedésekhez - pl. a bűnöző, alkoholizáló, kábítószer-fogyasztó, lelki beteg, polgártársainkhoz - történő viszonyulás komoly erőpróba a szűkebb és tágabb közösségek együttélésben.

Az utóbbi időben, a lakosság megváltozott anyagi helyzete, a bekövetkezett gazdasági válság, az elszegényedés hozzájárult a tulajdon elleni bűncselekmények terjedéséhez. Ezért szükséges e

jogsértések visszaszorítása, hiszen a lakosság szubjektív biztonságérzetét ezek az apróbbnak tűnő, de mégis nagy számban előforduló cselekmények nagymértékben negatív irányba befolyásolják, emiatt szükséges az elkövetőkkel szembeni gyorsabb eljárás lefolytatása, gyorsabb szankcionálás, mely mind visszatartó erőként szolgálhat. A jogszabály szigorodása, a szabálysértési őrizet, az elzárás lehetősége eltérítheti az esetleges elkövetőt szándékától.

A személy elleni bűncselekmények közül, a könnyű testi sértés deliktumai a garázdaság bűncselekményhez köthetőek. A településen az elkövetést elősegítő oksági tényezők közül az alkoholos befolyásoltság a meghatározó. Ezen túl az a körülmény, hogy - a fiatal korosztálynál - csoportokba, „bandákba" verődve fellazulnak a társadalmi, erkölcsi korlátok. Sok esetben a deviáns magatartás célja pusztán a környezet megbotránkoztatása, vagy a társak „elismerésének" a kiváltása.

A település közbiztonságának javítása érdekében kiemelkedő szerepe van a Polgárőr Szövetségnek, akik önállóan, illetve a rendőrökkel közösen közbiztonsági célú járőr-, illetve jelző-figyelő szolgálatokat látnak el. Részt vesznek az iskolai bűn- és baleset-megelőzési munkában, a rendőrkapitányság által szervezett fokozott ellenőrzésekben és végrehajtandó rendezvénybiztosításokban (kivéve politikai rendezvények), ahol rendezői feladatokat is ellátnak.

A közösségi együttélés fontos eleme a bűnmegelőzésben a SZEM mozgalom. A megyében egyedülállóan a SZEM. mozgalom szervezésében, működtetésében a Törökszentmiklóson a Városi Polgárőr Szövetség vállalt szervező és irányító szerepet, a kapitányság aktív segítségnyújtásával. A szövetség már 2002-ben létrehozta, először Törökszentmiklós városban, elsősorban a lakótelepeken, majd 2010-ben a település egész területén a SZEM mozgalmat. A Szövetség kis táblákat készíttetett, melyet a mozgalomba önkéntesen belépő idős és mozgássérült személyek lakásainak kapujára szereltek fel. A Polgárőrök, sok esetben a körzeti megbízottakkal együtt, hetente járják körbe a mozgalomban résztvevőket. E közben a lakosságban is kialakul, felerősödik az egymással törődés, odafigyelés fontossága. Az önkormányzat projektjeivel, a kompetens szakemberek bevonásával mindent megtesz az esetleges konfliktusok enyhítése és a többség-kisebbség közötti elfogadás erősítése céljából. A konfliktusok és jogsértések megelőzése érdekében szükséges a hatékony fellépés a gyűlöletkeltő megnyilvánulások ellen, a jogsértések kárvallottjainak támogatása, számukra jogsegély biztosítása; a társadalmi szolidaritást, párbeszédet és a kisebbségek védelmét erősítő helyi szintű akciók és kampányok szervezése és támogatása (pl. sajtó-kampányok, rendezvények, a társadalmi befogadás és összefogás

elősegítésében aktív szervezetek, ill egyének számára díj, elismerés adományozása, a gyermek és ifjúsági korosztályt külön is célzó érzékenyítő programok, stb.)

Tekintettel arra, hogy a becslések alapján a roma lakosság a város lakónépességének kb. 10%-a, szükséges, hogy az önkormányzat tisztviselői közül minél többen legyenek jártasak a romák esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos kérdésekben A helyi társadalomban a romákat ért diszkrimináció elleni hatékony fellépés érdekében ajánlott az önkormányzat panaszkezelési eljárásainak fejlesztése

VI.9. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Sztv) több helyen került módosításra, melynek előírásait Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Képviselő-testülete rendeletbe építette be a pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 15/2003 (VI. 6.) Önkormányzati rendelet módosításával.
Az Sztv módosítása több területet érint. Az aktívkorúak ellátásának körében megállapított rendelkezésre állási támogatást felváltotta a bérpótló juttatás, átalakult.

Rendszeres szociális segélyre lehet jogosult, aki egészségkárosodott, vagy aki 55. életévét betöltötte, vagy aki az önkormányzat rendeletében meghatározott, feltételeknek megfelel, (pl mentális állapota miatt mentesítést kap), vagy 14 év alatti gyermeket nevel és a településen nincs biztosítva a gyermek napközbeni ellátása. A rendszeres szociális segély 90%-ban fedezett ellátási forma, a bérpótló juttatás csak 80%-ban.mAz együttműködési eljárás során rendszeres szociális segélyre jogosult a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ Családsegítő Szolgálattal (továbbiakban: Családsegítő) együttműködési szerződést köt. Beilleszkedést elősegítő program a munkanélküliség káros következményeit segített enyhíteni. Az anyagi helyzet romlásának következményeként a munkanélküli emberek kapcsolatai beszűkültek, megváltozott énképük és életvitelükben is izolálódtak. Az anyagi nehézségek konfliktusokat idéz elő a munkanélküliek családjában. Ha nincs segítség ez akár a család felbomlásához is vezethet, illetve a kilátástalan helyzet deviáns viselkedésbe is torkollhat. A szolgáltatás tapasztalata alapján leghamarabb az alkoholizáló életmód kialakulása volt a legjellemzőbb. A családsegítő szolgálat kliensei már hosszabb ideje nem foglalkoztatottak ezért jobban érezhetőek a káros hatások szociális, mentális

és fizikai téren is. A városban a beilleszkedést elősegítő program részeként csoportfoglalkozásokat indítottak az aktív korú nem foglalkoztatottak számára. Öt témában: a család fontossága, egészséges életmód, hétköznapok szenvedélyei, hogyan keressünk állást, hozzuk ki magunkból a legjobbat - összesen 15 csoport működött.

A Fogyatékosok Nappali Intézményében már működik védett munkahely, amely a Törökszentmiklóson élő csökkent munkaképességű, egészségkárosodott, valamint pszichoszociális fogyatékossággal élő emberek számára megteremti a jövedelemszerzési lehetőséget is biztosító foglalkoztatási rehabilitáció feltételeit. A védett munkahely az alulszocializált és életvitelében korlátozott emberek szociális érettségét, viselkedési és munkakultúrájuk, kapcsolatteremtési képességük javítását, növelését, a helyi társadalomba való reintegrálását is előmozdítja, ezért ezek számának növelése szükséges.

A helyi lakosság integrációját támogató közösségfejlesztő programokban egyre inkább bővelkedik a város, az integrációt célzó programok kialakításában és megvalósításában a helyi lakosság is egyre inkább aktív részvételt mutat, melyben a civil szervezeteknek, önkénteseknek és az integrációt támogató és elősegítő szakembereknek fontos szerepük van. Fontos, hogy a helyi lakosság aktívan vegyen részt az integrációt célzó programok kialakításában és megvalósításában, másrészt hogy a programok kidolgozásában és megvalósításában az érintett szervezetek között hatékony együttműködés alakuljon ki. Ennek keretében a partnerségi rendszer lehetséges szereplőit fel kell tárni.

VI.10. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés: az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A város kiépítette a jogszabályi előírásoknak megfelelően az egészségügyi alap- és szakellátást, amelyek ellátási körzete lefedi a település egészét. A szolgáltatásai valamennyi lakos számára hozzáférhetők. Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Egyesített Gyógyító-Megelőző Intézete (EGYMI) tevékenységi köre a járóbetegek ellátása, háziorvosi szolgálat, iskolaorvosi szolgálat, védőnői szolgálat, anya- gyermek- és csecsemővédelem, fogászati ellátás, foglalkozás egészségügyi ellátás. A Szolnoktól 20km-re fekvő intézmény közel 40.000 járóbeteg ellátásáról gondoskodik jelentősen csökkentve ezzel az igen leterhelt Megyei Kórház Rendelőintézet betegforgalmát.

A törökszentmiklósi lakosok alapellátását 10 háziorvosi, 4 házi gyermekorvosi és 5 fogorvosi alapellátást biztosító szolgálat területi ellátási kötelezettséggel egészségügyi vállalkozás keretében biztosítja. A városban 6 területi védőnői körzet és 3 iskolai védőnői körzet működik. A védőnői tevékenység specifikuma, hogy munkájuk során a lakosság szélesebb rétegeivel van kapcsolatuk. Családlátogatásaik során várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak hozzájuk problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket a védőnők végzik. Az oktatási intézményekben az egészségügyi ismeretterjesztés szinte teljesen az ő feladatuk. Az allergének kiszűrése, az okok keresése szintén mindennapi munkájuk része. A városban az elérhető adatok alapján védőnői körzetenként rendelkezésre áll egy fő védőnő, amely szám stabil, évekre visszamenőleg 10-ben állapítható meg. A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat tevékenységi körében realizálódik elsősorban. A szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak a városban a védőnők. Családtervezéssel kapcsolatban a serdülő korban lévő gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor, több alkalommal kerül sor ilyen jellegű oktatásra. Gyermekágyas asszonyokat részletes tájékoztatást kapnak a fogamzásgátlás széleskörű lehetőségéről, szükség esetén segítséget is nőgyógyászhoz való eljutásban. A védőnők részt vesznek a fogamzásgátló injekció beadásában, megkönnyítve ezzel az asszony hozzáférhetőségét az ilyen formájú védekezéshez. A leendő édesanyák számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadása megkezdődik már várandós korban a szülésfelkészítő tanfolyam keretében, egyéni beszélgetések, látogatások alkalmával, kezdve a születéstől, szoptatástól a táplálkozáson gyereknevelésen át. Segítséget kapnak a szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében, szükség esetén az utánajárásban is.

A védőnői hálózat nagy figyelmet fordít a szociális okból vagy gondatlanságból veszélyeztetettségben élő gyermekek folyamatos nyomon követésére és a társszervekkel való kapcsolat felvételre.

Az EGYMI biztosítja a járóbeteg szakorvosi ellátás az alábbi területeken:

- Belgyógyászat
- Belgyógyászat Sebészet
- Diabetológia
- Nőgyógyászat
- Terhesgondozás

- Csecsemő- és gyermekgyógyászat
- Urológia
- Reumatológia
- Bőr- és nemibeteg-gyógyászat
- Bőrgondozó
- Tüdőgyógyászat
- Tüdőgondozó
- Fül- orr- gégészet
- Audiológia
- Szemészet
- Fizioterápia Mozgásterápia
- Sebészet
- Röntgen
- Ultrahang
- Neurológia
- Pszichiátria
- Mozgásszervi rehabilitáció
- Kardiológia
- Laboratórium
- Gyógytorna
- Fizioterápia
- Mozgószakorvosi szolgálatok: gyermek és nőgyógyászati mozgószakorvosi szolgálat

Az intézet épülete – a tüdőgondozó felőli bejárat kivételével – akadálymentesítve van. A területi ellátásért felelős kórház – a megyei Hetényi Géza Kórház és Rendelőintézet – a várostól 20 km-re levő megyeszékhelyen, Szolnokon érhető el. Az egyéb alapellátás területére tartozó foglalkozás-egészségügyi tevékenység szabályozott szakmai keretek között 12 céggel kötött szerződés szerint történik. A járóbeteg szakellátások kihasználtságának vizsgálatára az EGYMI nagy hangsúlyt fektet, felmérve a lakossági megbetegedésekből és azok jó szakmai ellátásából fakadó igényeket, a szükségleteknek megfelelően átcsoportosításokat hajt végre. Legutóbb 2012. májusában került sor a járóbeteg szakellátás-kapacitás átcsoportosításra a fenntartó, Törökszentmiklós Városi Önkormányzat egyetértésével, az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló 2006. évi CXXXII tv. 7. § (3) bekezdése és a végrehajtásáról szóló 337/2008. (XII.30.) Kormányrendelet alapján, mely lehetővé teszi a jobb betegellátás érdekében az átcsoportosítást azzal, hogy az

egészségügyi szolgáltató rendelkezésre bocsátott kapacitásának száma összességében nem változhat. A szakorvosi óraszám folyamatos biztosítása a betegek ellátása érdekében szükséges, mivel a kardiológiai betegek száma országszerte így megyében is növekszik. A járóbeteg szakellátásban a beavatkozások számának alakulása, a változás trendje közel azonos a háziorvosi ellátásra kimutatott trendekkel, melyek arra utalnak következtetni, hogy alakosság egészségi állapota romlik. Minden hetedik felnőtt és minden nyolcadik gyermek valamilyen egészségügyi problémával küzd. Országos tendencia, hogy folyamatosan romlik a lakosság egészségi állapota. A születéskor várható élettartam messze elmarad az Európai Unió átlagától, de alacsonyabb a környező közép-kelet-európai országok ide vonatkozó adatainál is. Az Országos Tiszti Főorvosi Hivatal megállapításai szerint a fiatalkorú népesség egészségi állapota évek óta és folyamatosan romlik, egyes betegségek, elváltozások aránya évről évre növekszik. Az ifjúság helyzetéről szóló tanulmányok szerint szoros összefüggés van a dohányzás és az alkoholfogyasztás gyakorisága és a kábítószer-fogyasztás között. Az ifjúság kellő információval rendelkezik a drogokról, de veszélyességét nem értékeli nagyságának megfelelően. A szív- és érrendszeri betegségek Törökszentmiklóson az egyik vezető halálokok közé tartoznak. A térségben folytatott vizsgálatok alapján, a szívinfarktus egyre fiatalabb korosztályt érint. A szív- és érrendszeri betegségek kialakulását elősegítik a környezeti ártalmak, az egészségtelen táplálkozás (elhízás, túlzott só-bevitel, húsfogyasztás, a magas koleszterinszint, az egészségtelen életmód (dohányzás, alkohol, mozgáshiány),a rohanó, stresszes életmód. A keringési betegségek után a daganatos megbetegedések okozzák a legtöbb halálesetet Magyarországon. A tüdő- és hörgő daganat okozza a legnagyobb társadalmi terhet a daganatos megbetegedések között. A tüdődaganatos halálozás emelkedő tendenciájának megállítása jelentős probléma, s kiemelkedő jelentősége van a primer prevenciós programoknak (főleg a dohányzást csökkentő programok), hiszen hatékony populációs méretekben alkalmazható szűrési technika még nem áll rendelkezésre. Prevenciós céllal évente van a lakosság részére tüdőszűrés. Valamint dohányzás leszokatás program keretében nyújtunk segítséget, hogy az emberek lemondjanak a dohányzásról (egyéni dohányzás leszoktatás heti 3 órában van és csoportos dohányzás leszoktatás heti 2 órában van). A szív-, és érrendszeri betegségek kialakulásának megelőzésében nélkülözhetetlen az időben és kellő hatékonysággal történő felvilágosító munka (tanintézetek egészségnevelési terveikben és gyakorlatukban az egészséges életmóddal összefüggő nevelő munka hatékonysága), az információk és tevékenységek összehangolása, egymásra épülése (szakszolgálat, intézmények, lakosság), a helyi médiák nagy szerepvállalása az egészséges életmóddal összefüggésben

Az emlő rosszindulatú daganata a női lakosság körében a második legnagyobb társadalmi veszteséggel járó daganatféleség. Jelentőségét növeli a kórképnek, hogy korai felismerés esetén

teljes gyógyulás érhető el a betegeknél. Egyik leggyakoribb betegségcsoport a mozgásszervi megbetegedések körébe tartozó csigolyabántalmak, gerincbetegségek. A mozgásszervi megbetegedésekhez szorosan kapcsolódó csontsűrűségi és csontszerkezeti rendellenességek az 55 év feletti nők körében a leggyakoribbak. A megbetegedési arány a nők esetében több mint háromszoros a férfiakhoz képest.

Szükséges lenne a városban működő Gyógyfürdőben különböző célzott, vízben megvalósuló mozgásszervi kezelések biztosítására. Nagyon sok a cukorbeteg és nagyon sok az évekig gondozatlan beteg. Egyre több a 2-es típusú cukorbetegség, amelynek fő oka a túlsúly. A szakrendelés képtelen ennek a nagyszámú betegnek az ellátására. A legfontosabb a betegség kialakulásának megelőzése lenne. Ebben segítséget nyújt a Törökszentmiklósi Cukorbetegekért Egyesület is. A lakosság egészségi állapotának javítását célzó fejlesztések megvalósítása érdekében az EGYMI pályázatot nyújtott be „Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése – népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése" c. pályázati felhívásra.

VI.10.1. Prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, az egészségügyi ellátórendszeren keresztül mindenki igénybe veheti. Óvodai szűrés évente kétszer van, az iskolaorvosi ellátás keretében minden évben és osztályban végeznek szűrővizsgálatot, rendszeres – a testneveléshez, és sportversenyekhez kötődő – egészségügyi ellenőrzés is.

Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a fogorvos látja el az oktatási intézmények keretein belül.. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton. A gyermekorvos a korosztályi sajátosságokhoz alkalmazkodva rendszeresen végez az életkorhoz kötött szűrővizsgálatokat. A védőnők aktívan részt vesznek az óvodai, iskolai egészségügyi feladatok ellátásában. Előkészítik a szűrővizsgálatokat, az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket végzik, az oktatási intézményekben az egészségügyi ismeretterjesztés szinte teljesen az ő feladatuk.

A prevenciós és szűrőprogramok több éve tervszerű keretek közt folynak a városban, civil szervezetek, a közoktatási intézmények, a szociális szolgáltatások különböző területein. A

programok az egészséget szolgáló egyéni magatartásminták kialakítását célozzák, a diákok, a speciális, és a magas kockázatú célcsoportokra és a lakosság körében egyaránt. A „Kapocs a mozgássérültek megsegítésére" Alapítvány szűrővizsgálatokon történő megjelenésre hívja fel a lakosság, különösen a nők figyelmét. Szívügyük a mellrák elleni küzdelem. Előadásokat szerveznek, a mozgáskorlátozottak tájékoztatására főként reumatológusokat, ortopéd szakorvosokat kérnek fel. 1997 óta folyamatosan, évente több alkalommal. Rendszeresen gyógyászati segédeszköz bemutatókat tartanak.

2003 óta már az osteoporosis (csontritkulás) megelőzésében is aktív szerepet vállalnak elsősorban szűrővizsgálatok szervezésével. 2011 évtől együttműködési megállapodás keretében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály egészségfejlesztési szakterülete szakmailag segíti az alapítvány munkáját. Az együttműködés egy hosszú távú szakmai egészségfejlesztési tevékenységet jelent.

Törökszentmiklósi Cukorbetegek Egyesülete az egészség megőrzése, betegségek időbeni felismerése, kezelése, szövődmények kialakulásának késleltetése, ismeretanyagok rendszeres bővítés érdekében tevékenykedik. Az Egyesület felvállalta betegséggel kapcsolatos prevenciót, rehabilitációt, speciális életvitellel kapcsolatos segítségnyújtást, a betegséggel kapcsolatos tévhitek eloszlatását, megfelelő tájékoztatással, felvilágosítással, mely a cukorbetegek esélyegyenlőségének fontos eleme. Az egészségnevelő munkát a város lakosságának széles körére terjesztik ki, Városi Életmód napok szervezése formájában, ahol a különböző betegségek felismerését, megelőzését ismertető előadásokat szerveznek. Rendezvényeiket rendszeresen szűrővizsgálatok színesítik, ahol lehetőség van időben felismerni a betegségeket. Az egészséges életmód kialakításában aktív szerepet vállalnak, a „Botra fel" program tudatosítása, elterjesztése egyik fő céljuk közé tartozik.

A Vöröskereszt Területi Szervezetének hagyománya már, hogy több éve megrendezi az egészségmegőrzés, ismeretterjesztés, elsősegélynyújtás, csecsemőgondozási ismeretek témakörben a területi általános és középiskolások részére a képzéseket, és az azt követő városi versenyeket. A köznevelési intézmények mindegyike az oktatás-nevelés folyamatába szervesen beépíti az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel, az egészségmegőrzés igényének kialakítását az intézménybe járó gyermekek, fiatalok sajátos igényeinek megfelelően. Az óvodai nevelés során, megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi és lelki nevelési feladatok ellátására is sor kerül. Az általános iskolai és középiskolai egészségnevelési programok nagy

hangsúlyt fektetnek a káros függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, drogfogyasztás, helytelen táplálkozás), kialakulásának megelőzésében.

A bűnözés visszaszorításában, megelőzésében hosszú távon kulcsszerepe van a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységnek, melynek gerincét a hivatásos rendőrök által, alapfokú és középfokú oktatási intézményekben, osztályfőnöki órákon végzett oktató-nevelő munka adja. Célja a fiatalok elkövetővé, áldozattá válásának elkerülésére való felkészítés, melynek többnyire hosszú távú hatásai vannak a kriminalitásra. A kapitányság képzett D.A.D.A. oktató hiányában kifejezetten a D.A.D.A. programot jelenleg nem tudja alkalmazni a bűnmegelőzésben.

Az Ellen-szer program a középiskolák 10. évfolyamos diákjai számára került kidolgozásra, a korosztályos sajátosságok és igények figyelembevételével. A foglalkozást vezető hivatásos rendőrtiszt interaktív módon, a diákok aktuális igényeinek megfelelően közvetít naprakész bűnmegelőzési ismereteket.

Megvalósítandó cél a rendszeres, egész napos „Rood Sow" program, amely során különböző prevenciós, egészségmegőrző és interventív programokon vehetnek részt a város lakosai, ahol a civil szervezetek felhívják a figyelmet a különböző betegségek fő jellemzőire, a megelőzési lehetőségekre. Tervezett fantázianeve: Egészségünkért Magunkért, Gyermekeink jövőjéért.

VI.10.2. Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az orvos - egészségügyi rehabilitációs ellátásokhoz – a város lakosságának az egészségügyi ellátórendszeren keresztül biztosított a hozzáférés. A gyermekek testi-lelki-értelmi fejlődésükben jelentkező problémák feltárása, megoldása, a szükséges fejlesztő és rehabilitációs folyamatok megvalósítása több szakágazat együttes tevékenységével, az egészségügyi-, oktatási- és szociális intézményrendszer szereplői közötti kapcsolati háló kiterjedtsége, a kapcsolatok intenzitása, minősége függvényében történik.

Törökszentmiklóson a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ keretében mind a gyermekek testi-lelki-értelmi fejlődésükben jelentkező problémák, mind pedig a felnőttek, családok életvitelében jelentkező – többek közt- mentális problémák feltárásért, megoldásáért jelzőrendszereket működtet, rehabilitációs tanácsadást végez.

A gyermekek esetében a Törökszentmiklósi Család- és Gyermekjóléti Központ a gyermek testi, és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését észlelő- és jelzőrendszert működtet, koordinál. Az észlelő-jelzőrendszer szakágazatokon átívelően, az információk és lehetséges ágazati megoldások integrálására, komplex kezelésére törekszik. A hálózatban együttműködik a védőnőkkel és gyermekorvosokkal, rendőrséggel, ügyészséggel-bírósággal, pártfogó felügyelői szolgálattal, Törökszentmiklósi Család- és Gyermekjóléti Központ, Nevelési Oktatási Intézményekkel-(iskola, óvoda), Alapítványokkal (Társadalmi szervezetekkel), Társszervekkel, Szakellátással, Gyermekjogi Képviselővel, Városi Gyámhivatallal, CKÖ-vel, Egyházakkal, Pedagógiai Szakszolgálattal.

A Törökszentmiklósi Család- és Gyermekjóléti Központ 2016. január 1-én kezdte meg működését ebben a formában. A korábbi működés átalakításának indoka jogszabályváltozás volt. Családsegítés és gyermekjóléti alapellátás 1998. óta folyik a városban. Az intézmény több átalakítást, átszervezést és költözést élt meg az elmúlt közel két évtizedben. Jelenleg a város központjában a rendelőintézet negyedik emeletén folyik a szakmai munka. A szolgáltatás három szakmai egységből áll: alapszolgáltatás, központ és biztos kezdet gyerekház.

Az intézmény Család- és Gyermekjóléti Központja általános és speciális szolgáltatásokat nyújt. A család- és gyermekjóléti szolgálat általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, valamint a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el. A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtet. A beérkező jelzés alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentális problémákkal küzdő családok, személyek körét, személyesen felkeresve tájékoztatja őket az igénybe vehető szolgáltatásokról.
A család- és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével látja el. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítést biztosít a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 64.§-a alapján, melynek keretében segítséget nyújt a működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémái vagy krízis helyzete miatt segítséget igénylő személyeknek, családoknak az ilyen helyzethez vezető

okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából;

• gyermekjóléti szolgáltatást nyújt a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 39-40. §-ai szerint a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásként. A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermekek testi és lelki egészségének, családjában történő nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyezettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. Az intézményt bárki felkeresheti, aki úgy érzi, hogy nem képes egyedül megbirkózni gondjaival, problémáival. Ha megtiszteli bizalmával és felkeresi az intézményt, szakmai segítséggel közösen végig gondolhatják a szakemberek és az érintett személy, mi okozza a problémákat és mit lehet tenni megoldásuk érdekében.

Az intézmény szolgáltatásai:

Általános szolgáltatások:

• Információnyújtás:

- állás és átképzési lehetőségekről
- a szociális és gyermekvédelmi törvényben meghatározott ellátások módjáról, rendszeréről
- fogyatékossággal összefüggő ellátásokról
- egészségügyi ellátásokról
- gyermek és ifjúsági ügyekről
- közhasznú információkról

• Ügyintézés segítése (kérvények, beadványok)

• Komplex családsegítés (családlátogatás, szociális és életvezetési tanácsadás, segítő beszélgetés)

• Adósságkezelési szolgáltatás

Speciális szolgáltatások:

- Kapcsolattartási ügyelet biztosítása
- Készenléti szolgálat ügyfélfogadási időn túl
- Pszichológiai tanácsadás, családi konzultáció, családi döntéshozó konferencia Jogi tájékoztatásnyújtás

Cserhaj Biztos Kezdet Gyerekház, címe: 5200 Törökszentmiklós, Bacsó Béla u. 2/a

A gyerekház esélyt ad a programban részt vevő különösen 0-3 éves korú gyermekek, valamint családjaik számára, hogy a gyermekek életének legkorábbi időszakában segítséget kapjanak a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésükhöz. A problémák korai felismerése, a programhoz kapcsolódó szakemberek folyamatos támogatása, a gyermekekkel és a szülőkkel való közvetlen foglalkozás hozzájárul a programban részt vevő gyermekek sikeres iskolakezdéséhez, iskolai kudarcok csökkentéséhez.

A korai életéveknek meghatározó szerepük van a későbbi életút szempontjából, az iskolai pályafutás szakaszaiban tapasztalható elmaradás elsősorban a kora gyermekkori feltételekkel, körülményekkel magyarázható. A gyermekek iskolai teljesítménye erős összefüggésben van a családi háttérrel. A család kedvezőtlen társadalmi-gazdasági helyzetéből fakadó hátrányokat a jelenlegi oktatási rendszer (az óvoda és iskola) nem képes ellensúlyozni. Ennek oka részben az, hogy az iskolás korra a kedvezőtlen családi háttérből érkező gyermekek hátrányai már túl nagyok.
Feladatok, célok: a gyermekek testi, érzelmi, közösségi, értelmi, fejlődésének elősegítése, tanulási képességeinek javítása, alkalmazkodási és nyelvi képességeinek fejlesztése. A családok, szülők támogatása a hátrányos helyzet ismétlődésének megakadályozása érdekében (pl. a szülő-gyermek kapcsolat, a gyermeknevelési kompetenciák erősítése, a szülők foglalkoztathatóságának elmozdítása, támogatása terén). Az egészségkultúra fejlesztése, az egészségi állapot javítása. A speciális nevelést igénylő gyermekek és családjuk támogatása, beleértve a szakosított szolgáltatásokhoz (pl. speciális fejlesztési szükséglet) való hozzáférést.
A gyermekek eredményes korai fejlesztése érdekében elérhető és a helyi szükségletekre válaszoló, térítésmentes biztos kezdet program kialakítása szükséges, amely épít a szülők aktív igénybevételére.

A fejlesztési célok közé tartozik az intézmény mindhárom szakmai egységében fontos feladat a szolgáltatások szakmai színvonalának emelése, új szolgáltatások bevezetése. A helyi igényekre reagálva a helyi közösségek fejlesztése, mentálhigiénés tanácsadás biztosítása, szülő csoportok, klubbok megteremtésére van szükség. Ehhez a meglévő szakembergárda folyamatos képzésére, továbbképzésére kell figyelmet fordítani. A Törökszentmiklósi Család- és Gyermekjóléti Központ a családgondozás keretében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtet. A kapott jelzés alapján a családsegítő szolgálat munkatársa felveszi a kapcsolatot a szociális és/vagy mentálhigiénés problémákkal küzdő családdal, személlyel (a bejelentés alanyával) és tájékoztatja a vonatkozó problémára a családsegítés körében nyújtható szolgáltatásokról.

Tekintettel arra, hogy a szakmai módszertani szabályok szerint a bejelentésnek mindig írásban is meg kell történni, ezért a jelzőrendszer tagjai számára a szolgálat bejelentő nyomtatványt biztosít. A jelzőrendszer működtetésén túl a család- és gyermekjóléti intézmény a konkrét esetek, kliensproblémák hatékony kezelése és megoldása érdekében szükség szerint munkakapcsolatot épít ki és tart fent elsősorban az alábbi szervekkel:

- a szociális szolgáltatást nyújtó intézményekkel,
- a egészségügyi ellátást nyújtó intézményekkel
- az oktatási-nevelési intézményekkel,
- a gyermekjóléti szolgálattal
- az önkormányzati illetékes bizottsággal
- a polgármesteri hivatali irodákkal és azok munkatársaival,
- a fogyatékos személyeket gondozó intézményeivel,
- egyéb önkormányzati intézményekkel,
- a rendőrséggel,
- foglalkoztatási szolgáltatókkal,
- a működő egyházakkal
- különböző – elsősorban szociális célokra szervezett – civil szerveződésekkel, alapítványokkal,
- más család- és gyermekjóléti intézményekkel.

A gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatásokat igénybe vevők száma az elmúlt évek során fokozatosan nő. A családok anyagi helyzetének romlása, lakhatási körülményeik bizonytalansága, mentális, családi, szociális problémák , egymást erősítő, együttes megjelenését idézik elő. A leszakadó rétegek létszámnövekedésének megállításához a helyi társadalom összefogására, a lakosság, a civil szervezetek, a közintézmények együttműködésére van szükség. A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, az összetett problémákkal küszködő emberek rehabilitációja, reintegrálása a társadalomba szükségessé teszi, hogy a hátrányos helyzetük kialakulásához vezető, azt tovább gerjesztő, ágazatokon átívelő problémahalmaz egységes, átlátható IT rendszerben legyen elérhető és kezelhető.

A krízishelyzetben a gyermekek, vagy szüleik által igénybe vehető szolgáltatások a gyermekek átmeneti otthona, az anyaotthon, szociális válsághelyzetbe került várandós anyák gondozása, rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatások, kedvezményes iskolai étkeztetés, egyszeri gyógyszertámogatás, segély tűzifa formájában.

A Gyermekjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, családok átmeneti otthonából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll. A jelzőrendszer megfelelő működése nem csak a gyermekek esetében fontos, hanem a fogyatékos személyek esetében egész élethosszon át. Szükséges ennek a kidolgozása is.

VI.11. Gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

Az általános iskolákban, az óvodákban és bölcsődékben biztosított a gyermekek étkeztetése. A bölcsődében gyermekek étkeztetését, az egészséges táplálkozás feltételeit a bölcsőde főzőkonyhája biztosítja szakképzett élelmezésvezető irányításával. A főzőkonyha 300 adagos, és 100 %-os kapacitás mellett biztosítja külső étkezők számára az étkeztetést. A nyári szünetben pályázati forrásokból élelmiszeradományban részesülnek a rászoruló iskolás gyermekek, amely 2007-ről 2010-re megduplázódott, így hatékonyabban lehetett ellátni a rászorulók napi igényeit. Hétvégi étkeztetés nem biztosított a gyermekek számára a településen.

VI.11.1. Egészséges táplálkozás

Az önkormányzat által biztosított közétkeztetés - amely gyakran a helyi szegény családból származó gyerekek táplálkozásának elsődleges forrása fontos, hogy megfeleljen az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak és a törvényi előírásoknak.
Az önkormányzat (ill. intézményei) által biztosított közétkeztetés és az önkormányzati intézményekben piaci szereplők által biztosított étkeztetés (pl. iskolai, munkahelyi büfék) rendszeres ellenőrzése szükséges, szakember bevonásával, hogy azok kínálata és az ételek minősége mennyiben felel meg az általuk ellátott korosztályok egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Az iskolai büfék esetén elvárás, hogy jelenjenek meg a kínálatban az egészségesebb táplálkozást támogató gyümölcsök, joghurtok, gabonapelyhek, egészséges ételek.

VI.12. Sportprogramokon való részvétel

Törökszentmiklós városa sok lehetőséget kínál a szabadidő hasznos eltöltésére, amelyben kiemelkedő jelentőséggel bír a sport. A város vezetése – az éves gazdálkodás lehetőségi alapján – anyagi támogatással, ösztönzőkkel támogatja a sporttevékenység minél több városlakó életformájába beépüljön. A 33/2009 (III. 25.) Kt. Hat. Törökszentmiklós Város középtávú sportkoncepciója 2009-2012-ig alapján kiemelt területek az iskolai testnevelés és diáksport támogatása, a szabadidősport és tömegsport események, programok támogatása; a fogyatékosok sporttevékenységének támogatása; az úszásoktatás támogatása; az utánpótlás-nevelés támogatása; a versenysport-, élsport működési célú támogatása.

A város lakosságának aktív sportolási lehetőséget biztosít, a város külső részén található sportpálya, amely 5000 fő befogadására alkalmas. A Sportcsarnok a város központjában található, amely alkalmas különböző sportrendezvények szervezésére is (pl. foci, kézilabda, röplabda illetve városi és megyei bajnokságok lebonyolítására is.) Akik csak hobby szinten hódolnak a sport szenvedélyének, ők is megtalálják az alkalmat hogy nemcsak testi, de lelki egészségüket megőrizzék fakultatív sportprogramok keretében. Az óvodások körében a Törökszentmiklósi Birkózó és Diáksport Klub támogatásával 15 éve valósul meg az óvodások rendszeres sportfoglalkozása és évente két verseny lebonyolítása. Mikulás Kupa és Oviolimpia.

A városban több kisebb szervezetben folyik sporttevékenység. Pl. Diáksportok: Birkózás Atlétika Labdarugó, Kézilabda és Ökölvívó Clubok, melyek munkáját korosztályos világbajnoki, Európa bajnoki helyezések, országos bajnoki címek fényjelezik. Diákbirkózók, atléták, ökölvívók részt vesznek a HERAKLÉSZ utánpótlás programban. Fiatal kézilabdázók részt vesznek a CSÉFAI Program keretében az Adidas gyermekbajnokságon, labdarugóink pedig a BOZSIK programban. Versenysport és utánpótlás nevelés tekintetében a következő klubok, egyesületek vállalnak tevékeny részt: Törökszentmiklósi Football Club, Zanshin Shotokan Karate Egyesület, Törökszentmiklósi Diák Atlétikai Klub, Törökszentmiklósi Székács Kézilabda Egyesület, Törökszentmiklósi Birkózó és Diáksport Klub, Törökszentmiklósi Ökölvívó és Diáksport Klub, Törökszentmiklós Tenisz Klub, Törökszentmiklós Kézilabda Egyesület, Claas Hungária VTSK, Fáklya SE, Ezüstfűz Koronglövő Egyesület, Szentmiklósi Motorsport Egyesület, Versenycsigák Amatőr Futóklub Törökszentmiklós, Törökszentmiklósi Sakk Klub, Motor Aréna Sport Egyesület. A jelen klubok és egyesületek mellett kiemelkedő a köznevelési intézmények tevékenysége is.

A sport jótékony hatásainak kihasználása, mint pl. az egészségi állapot fenntartása, a betegségek megelőzése, a szellemi-testi egyensúly támogatása, stb., a lakosság hétköznapjaiban kevéssé van jelen, a tömegsport szélesítésével, a lakossági tudatformálással minden korosztályban nélkülözhetetlen. Ösztönözni szükséges az egészséges, mozgás-gazdag életmód kialakítását az ifjúság körében, melynek keretében szükséges a fizikai aktivitást lehetővé tevő környezet megteremtése. Támogatni kell az egészséges, mozgás-gazdag életmódot népszerűsítő kampányokat, melyekbe szükséges bevonni a hatékony integráció okán a mozgássérült embereket, illetve a más fogyatékossággal élő személyeket is, hiszen számukra is fontos a sportolás lehetősége.

VI.13. A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a város minden állampolgára számára az egyenlő esélyű hozzáférést. Az intézmény a preventív és korrektív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújt az intézmény szolgáltatásait igénybevevők önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez, önkéntesek és segítő közösségek bevonásához, valamint ellátja a kliensek jogainak fokozott védelmét. E tevékenységeket a következő szociális alapszolgáltatásokon keresztül biztosítja: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás /négy idősek klubja (demens részleg), fogyatékosok nappali intézménye, nappali melegedő/, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. A családsegítés szolgáltatását igénylők összetételében a gazdasági aktivitásuk vonatkozásában meghatározó a munkanélküliek és az inaktívak aránya (pl.: gyes-en, ápolási díjon lévők, nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők). Az iskolai végzettség kapcsán megállapítható a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők általános tendenciája. A kliensek segítséget kapnak az anyagi problémákkal kapcsolatos ügyintézésekben, a lelki-mentális diszfunkciók, egészségkárosodás következményeként felmerülő problémák, családi-kapcsolati zavarok, foglalkoztatási problémák enyhítésében. A pszichiátriai, illetve szenvedélybetegségek (alkoholizmus, droghasználat) okozta problémák kezelései, melyek a környezettel való állandó ütközésekben, a társadalmi normák megszegésében, konfliktusokban nyilvánul meg, valamint a család működésében okoz súlyos problémákat- nagyon összetett, a szolgálat részéről történő segítségnyújtás ki kell egészüljön szakellátás, család és egyéb támogató környezet igénybevételével.

Az ilyen problémákkal küzdő emberek száma egyre nő, pszichiátriai beteg Törökszentmiklóson 1086 fő, szenvedélybeteg 333 fő volt a Törökszentmiklós Térsége Többcélú Kistérségi Társulásának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója alapján (2008). Az önkéntességre épülő szolgáltatásba vonásuk igényelné a szociális alapszolgáltatások bővítését a célcsoportokat érintő nappali ellátással és/vagy a közösségi szolgáltatás bevezetésével.

VI.14. Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Egy életképes társadalom nem mondhat le az öngondoskodásról, ugyanakkor szereplői nemcsak önmagukért, hanem nehezebb helyzetben lévő embertársaikért is felelősek. Törökszentmiklóson, mint az országban általában, karácsony környékén erősödik fel a szolidaritás és felelősség érzete az emberekben, amikor alapítványok, egyházak az emberek tudatát rávilágítják e területre. Az adományozásnak már hagyományai vannak a városban, melynek szervezésében Egri Egyházmegye Caritas Csoportjának helyi szervezete, a Magyar Vöröskereszt Törökszentmiklósi területi szervezete, a Kézenfogva Műhely Alapítvány vállal nagy szerepet.

A Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ ellátottjai, főként a hajléktalanok, értelmi fogyatékosok többször kaptak ruha és meleg étel adományt. Karácsonykor az önkormányzat adományokat ad az arra rászorultak részére. A helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai között az önkéntes munka, mint fogalom, nem ismert eléggé a helyi társadalmakban, ezért megismertetése, elismertetése, ösztönzés az ilyen jellegű tevékenységre különös fontossággal bír. Biztos Kezdet Gyermekház tevékenységébe és a házi gondozásba önkéntesek bevonására került sor. Az Önkormányzat a minél korábbi életévektől kezdődő és egymásra épülő fejlesztési szintek megvalósítását tartotta fontosnak a hátrányos helyzet kompenzálása érdekében. A Biztos Kezdet Gyerekház létrehozására irányuló pályázat 2010-ben kezdődött, amelynek címe: Törökszentmiklós szegregátumban élő hátrányos helyzetű 0-5 éves gyermekek életesélyeinek javítása korai beavatkozással, Gyerekház létrehozásával és működtetésével (TÁMOP-5.2.2-08/2-2009-0018). A Biztos Kezdet Gyerekház azokat a 0-3 éves gyermeket nevelő családokat várja, akik hátrányos helyzetű településrészeken élnek és korlátozottan, vagy egyáltalán nem férnek hozzá a jó minőségű szolgáltatásokhoz. A gyermekház szolgáltatásai ingyenesek.

Szükséges a város lakossága körében az önkéntes munka megismertetése, elismertetése, ösztönzés az ilyen jellegű tevékenységre és az abban való részt vétel feltételeinek megteremtése.

VI.15. Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az Ebktv. általános antidiszkriminációs törvény szabályozza, ami jelenti egyrészt, hogy mely, un."védett tulajdonságok" alapján tiltott a hátrányos megkülönböztetés, s ezek mindegyikét egyforma védelemben részesíti, másrészt igen széles körre (a kivételeket felsorolva) terjeszti ki a diszkrimináció tilalmát, a közszolgáltatásokon túl a privát szférában létrejövő egyes jogviszonyokra is. Magyarországon elsőként ez a törvény határozza meg az egyenlő bánásmódot sértő magatartások formáit, az eljárás különös szabályait, a jogsértőkkel szemben alkalmazható szankciókat. Az önkormányzatnak törekednie kell arra, hogy a közfoglalkoztatás során értékteremtő közmunka lehetőséget biztosítson a roma munkanélküliek számára is. A közmunkák kialakításánál előnyben kell részesíteni a hiányzó helyi szolgáltatások kialakításához szükséges humán kapacitás megteremtését, mint pl.:

- házi gyermekfelügyelet,
- roma tanárok alkalmazása,
- roma pedagógiai asszisztensek alkalmazása,
- segítő pedagógusként munkanélküli pedagógusok alkalmazása,
- a helyi civil szervezetek szakmai kapacitásainak fejlesztése

A hátrányos megkülönböztetés elsősorban az alkalmazhatóság jegyében és okán történik meg. Így a fogyatékossággal élők, megváltozott munkaképességgel élők esetében nincsen sem a társadalom, sem a munkáltatók felkészülve a fogadásukra, így sajnos gyakran megvalósul a hátrányos megkülönböztetés. Akiket alkalmaznak többségében, általában azok sem azonos feltételekkel dolgozhatnak legtöbb helyen és elsősorban a rehabilitációs hozzájárulás kiváltása a cél és nem a pozitív diszkrimináció. A romák esetében nagyon kevés lehetőség van a munkaerőpiacon, de ez elsősorban a motiváltsággal és az alulképzettséggel függ össze. Ez összefonódik ezt követően az etnikai megítéléssel is, de nem ez az elsődleges probléma. A fiatalokat a tapasztalatlanságuk miatt keresik sok helyen kevésbé, míg az 50 éven felülieket pedig a vélt teljesítménycsökkenés zár ki nagyobb számban a foglalkoztatottak köréből. Általánosságban kijelenthető, hogy a diszkrimináció nem eleve meghatározott, egyéb fontos képességek, tulajdonságok hiányából indul és teljesedik ki, ami azután általánosítássá fajulhat.

Összességében tehát a városban, az országos tendenciákhoz hasonlóan a népesség fogyása jellemző. A halálozások számát nem kompenzáló születések mellett ez elsősorban az elvándorlás következménye, ami különösen jellemző a fiatalokra és a jól képzett munkaerőre.

A város időseket eltartó képességének ez a lassú, de tartós további romlása, az elhúzódó tanulóidő, a tanulmányokat folytatók megnövekedett aránya, ezzel együtt az aktív dolgozó fiatalok arányának csökkenése, illetve a társadalomban tapasztalható negatív folyamatok mind-mind veszélyeztetik a város fenntarthatóságát. A város jövedelemtermelő képessége alacsony. A gazdasági körülmények folyamatos romlása évről-évre növeli a szegénységben, mélyszegénységben élők számát. A szegénység illetve az elszegényedés folyamatának felszínre kerülő problémái közt leginkább nyomon követhető a lakosság munkaerő-piaci helyzete, a munkanélküliségből eredő problémák, illetve a lakhatással összefüggő problémák, a hátralékok felhalmozódása illetve a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése, a pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátottak és a bűnesetek növekvő száma.

A gyermekeket nevelő családok légköre egyre feszültebbé válik, lazulnak a családi kötelékek, csökken a gyermekek feletti kontroll, átértékelődnek a családi lét szempontjából fontos értékek, amelyek mind jelentősebb befolyásoló tényezők a gyermekek szociális helyzetének és jövőjének szempontjából. Az anyagi szempontból hátrányos helyzethez általánosságban véve társul a lakhatási körülmények romlása is, ami tovább rontja az érintett gyermekek szociális helyzetét. Az Országos Tiszti Főorvosi Hivatal megállapításai szerint a fiatalkorú népesség egészségi állapota évek óta és folyamatosan romlik, egyes betegségek, elváltozások aránya évről évre növekszik, ami a hátrányos helyzet arányának növekedésével, az általános szociális körülmények és anyagi állapot romlásával magyarázható, és számos esetben figyelhető meg ezen körülmények együttese, vagy külön-külön a gyermekek esetében, ami a gyermekek esélyeit a kiegyensúlyozott életre jelentősen rontja.

A veszélyeztetett gyermekek, családok száma folyamatosan növekszik. A hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint a védelembe vett gyermekek esetében nem lehet javuló statisztikai adatokról beszámolni, a gyermekek testi- lelki elhanyagoltsága egyre több olyan körülményt eredményez, amely a hatóság beavatkozását teszi szükségessé, ami szintén alátámasztja a szociális hátrányos helyzetbe került gyermekek kedvezőtlen körülményeinek további romlását. Az óvodáztatási és iskoláztatási támogatásokra egyre többen jogosultak. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek egyenlő eséllyel férnek hozzá a közszolgáltatásokhoz, a közoktatás, az egészségügy, a szociális ágazatokban egyaránt. A közszolgáltatásokban semmilyen hátrányos megkülönböztetés nem tapasztalható, jó színvonalú, az életkori sajátosságaikhoz, szociális helyzetüknek megfelelő

ellátásban részesülnek. Problémát számukra a városon kívül elérhető szolgáltatásokhoz való hozzáférés jelent, mert az utazás költségeinek megtérítése gondot okoz családjuknak.

A szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő kb 1200 gyermek közül 1100 mélyszegénységben él, lakókörnyezetüktől messze esik az iskola, kulturált szórakozási lehetőség nincs, sportolási lehetőség nincs, közösségi ház nincs, a lakókörnyezet koszos elhanyagolt, szemetes, egészségtelen, a velük szemben támasztott normák alacsonyak, ami mélyíti a szociális eltéréseket. Az általános iskolás gyermekek napközbeni ellátási lehetőségeit szélesíteni szükséges, a nap folyamán minél több időt tölthessenek szervezett, a fejlődésüket támogató környezetben. Tehát a gyermekek egyenlő eséllyel férnek ugyan hozzá a szolgáltatásokhoz, de a társadalmi lemaradás, a belülről fakadó elszigetelődés miatt mégis kevéssé részesei azoknak, ezért szükségesek az egyéb lehetőségek, pl. tanoda, BK.

A kisgyermekek korai szűrése, fejlesztése a Biztos Kezdet Gyermekház és a Városi Bölcsőde és Óvoda intézményeiben, valamint a Pedagógiai Szakszolgálatban biztosított. A HHH, HH, SNI gyermekek teljes körű bevonásához nélkülözhetetlen e csoportok pontos beazonosítása, ami az önkéntes nyilatkozattétel teljes körűvé tételével realizálható. Gyermekvédelem, gyermekjóléti szolgáltatások törvénynek megfelelően működnek, a szakember-ellátottság az oktatási intézményekben és szakmai szolgálatokban eléri a törvény által megszabott normákat. A jelzőrendszer tagjai sikeresen működnek együtt, a jelzőrendszer tagjai által megjelölt feladatokat hatékonyan látják el, ám szakmai továbbképzésük indokolt és szükséges.

Az esetek és az ellátottak számának folyamatos növekedésének megállítása, a halmozott problémákkal küzdő gyermekek mielőbbi kiszűrése érdekében szükséges a jelzőrendszer fejlesztése. A terepjárásra önkéntesek bevonásával a hálózat szélesítése, a halmozott problémák egymástól független, különböző csatornákon (egészségügy, szociális ellátórendszer, közoktatási rendszer, rendőrség, stb.) történő begyűrűzésének az integrálsása komplex IT rendszer kiépítésével elérhető. Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés kielégítő, kivételt képeznek a szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek, amely állapot javítására a gyermekek eleve hátrányos helyzete miatt erőforrásokat kell szentelni.A közoktatási intézményekben a diákok elért iskolai eredményei alapján elmondható, hogy az országos átlag környéki eredményeket produkálják, ami egyes intézmények esetében kicsivel meghaladja az országos átlagot, néhány intézmény esetében pedig kicsivel alatta marad az országos átlagnak.

VI.16. A nők esélyegyenlősége

A munkaadók erősen válogatnak a jelöltekből a munkahelyek betöltésekor, a munkahelyi elvárások és azok teljesülése határozzák meg a döntéseiket és ez még a versenyszférán kívüli szervezeteknél is így van. Mindenütt nagy a megfelelés és teljesítménykényszer. Már a felvételnél kiszűrik a problémás munkaerőt, a különféle nehézségekkel rendelkezőket, sőt gyakran prekoncepciókkal is élnek.

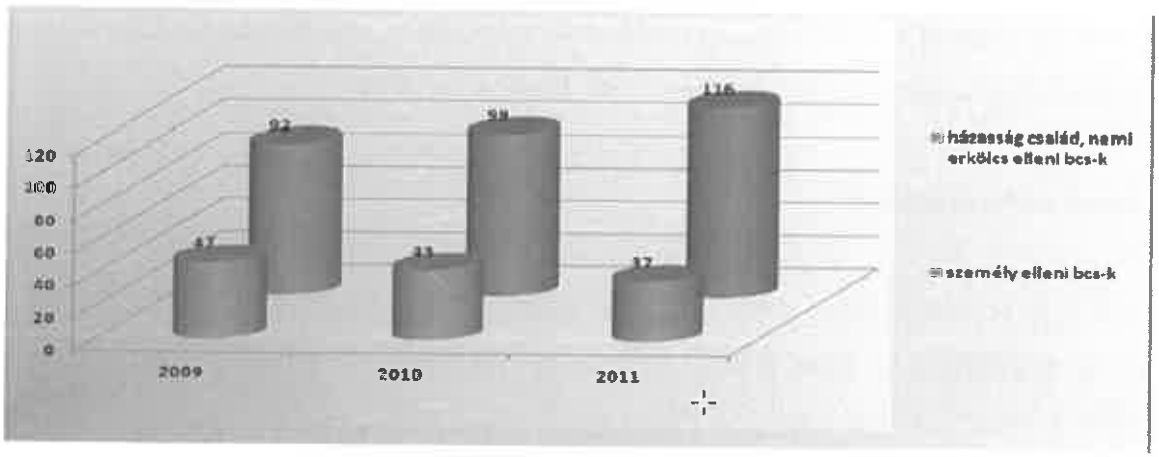
A női elhelyezkedéseket tekintve változó az esély. Alapesetben egyenlő, azonban időről-időre változik, ahogy a munkalehetőségek jellege is változik. Van, amikor a nők kerülnek előnybe. A nők átlagos iskolai végzettsége magasabb, minek következtében nagyobb arányban foglalkoztatják őket a szellemi, felsőfokú végzettséget igénylő munkakörökben, mint a férfiakat. A férfiak körében magasabb a munkanélküliség, a nők viszont hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon, és hátrányaikat erősítheti egy esetleges gyermekvállalás. A nők foglalkoztatását (foglalkoztathatóságát) gátló főbb akadályok közt meghatározó szerepet játszik a munkaerő-piaci kereslet – kínálat alakulása, de számos akadály létezik még, melyet nem a munkaerő-piac determinál. Ezek helyi szinten történő feltárása szükséges, hiszen az akadályok egy részének elhárítása az önkormányzat, a helyi társadalom közreműködésével megoldható.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel, anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt. Az esélyegyenlőség elősegítése szempontjából fontos támogatni és foglalkoztatni a gyedről, gyesről, családtag ápolásáról visszatérőket. Munkaerő-piaci szempontból kedvezőtlen helyzetűeknek mondhatók a gyermekek gondozásáról visszatérők, ezért a - pályakezdőkhöz hasonló módon - az ő foglalkoztatásuk támogatása is indokolt. Nehéz egyértelműen a hátrányos megkülönböztetést szignifikánsan kimutatni a bérezésben, mert tisztán értékelhető feltételek, teljesítmények nem igazán állnak rendelkezésre az összehasonlításhoz és ez, mint más előítélethez kapcsolódó megítélésben, itt is olyannyira szubjektívvé válhat, hogy eltorzíthatja a valóságot.

Az ellátásban részsülők között a férfiak és a nők megelőző átlagos keresete közel megegyezik, enyhe előnnyel a férfiak javára. Nyilvánvalóan ez a képzettségtől és a betöltött állásoktól nagymértékben függ, de mivelhogy a minimálbérre vannak leszorítva általában a dolgozók, így a

különbség nem alakulhat ki. A közfoglalkoztatásban és a közszférában a bérek nem specifikusak. Ugyanakkor a közfoglalkoztatásban kevesebb nőt alkalmaznak. A szellemi munkák területén viszont a nők vannak túlsúlyban, a fizikai munkák pedig a férfiak sajátja. Egyes közszolgáltatási ágazatokban (pl. köznevelés, szociális szolgáltatások), továbbá a szakképzésben nemi szegregáció érzékelhető a szakterületek, vezetői szintek tekintetében. Az önkormányzatnál és intézményeinél dolgozók bére, keresete nem, korcsoport, beosztás, szakma vagy végzettség szerint évenként nyomon követhető, az esetlegesen észrevételezhető hátrányos megkülönböztetés azonnal korrigálható. Törökszentmiklóson biztosított a gyermekek bölcsődei elhelyezése, amely elsősorban az anya munkavállalását segíti, de sok esetben a család szociális helyzete is indokolja a kisgyermek bölcsődei ellátását. Az intézményben a gyermekek részére életkori sajátosságaiknak megfelelően napi ötszöri étkeztetés biztosított. A városban egy bölcsőde működik, ahol a beírt gyerekek száma 60 fő körül mozog minden évben. A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. A gyermekintézmények rugalmatlan nyitva tartása nehezíti a munkavállalást. A közösségi szociális munka módszereinek bővítésével, önsegítő csoportok támogatásával csökkenthető a gyermeküket egyedül nevelő nők gazdasági kiszolgáltatottsága. A rugalmas munkaidő, családbarát szolgáltatások tekintetében a munkáltatók elsősorban a gazdasági érdekeiket nézik és nem a humán szempontokat veszik figyelembe. Ez gyakran érthető is a gazdasági körülmények következtében. Ezért leginkább nehéz helyzetben az anyák, a tapasztalatlan fiatalok, a betegesek, az idősebbek és minden olyan körülményekkel bírók vannak, akik nem férnek bele ebbe a teljesítményalapú szisztémába. Éppen ezért nincs biztonságérzete a dolgozóknak, alkalmazottaknak még akkor sem, ha bejutottak egy munkahelyre, mert bármikor és bármiért megszakíthatják a foglalkoztatásukat. A rugalmas munkaidő nem igazán jellemző a város környezetében, még ott sem ahol ez lehetséges lenne. A munkaszervezést általában nehezíti ez a megoldás és különösen akkor – ez jellemző Törökszentmiklósra – amikor egy-egy munkakör többszörösen összetett, ezáltal nehezen nélkülözhető a munkatárs a munkaidő bármely szakában. A családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások elérhetősége sem jellemző a városban. A kisgyermekesek, a gyermeküket egyedül nevelők és a nagycsaládosok terheinek csökkentése és a közösségi kohézió erősítése érdekében szükségesnek mutatkozik, hogy a város közművelődési intézményei és a szociális rendszer munkatársai, valamint a civil szervezetek összefogásával rendszeres családbarát programok és rendezvények működjenek. A családi problémákkal kapcsolatban kijelenthető, hogy a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. Ezek a problémák jó része a családban marad. A szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a nevelési tanácsadók, a rendőri, igazságszolgáltatási tevékenység egyre jobban összehangolt munkája eredményeként, a védelmi

jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. A bűncselekmények közt a nőket érő-, és a családon belüli erőszak a személy elleni bűncselekmények közt és a házasság, család, nemi erkölcs elleni bűncselekmények halmazában előforduló esetek reprezentálják.

7. számú ábra: Bűncselekmények alakulása Törökszentmiklóson, Forrás: Törökszentmiklósi rendőrkapitányság

A nők elleni erőszak áldozataival foglalkozó ellátások - mint pl. az egészségügy (főképp védőnők, nőgyógyászok, házi- és gyermekorvosok), a szociális ellátás (család-és gyermekjóléti központ és szolgálat, a gyermekjóléti szolgálatok, krízis-otthonok), a jogsegélyszolgálatok stb. – hatékonyságának fokozása érdekében szükséges az érintett szakterületek munkatársainak rendszeres gender-szemléletű tovább- és átképzése. A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások jelen vannak a térségben a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ fenntartásában. Nincs információ a krízishelyzetbe kerülő családok számáról, arról, hogy az igénybe vehető szolgáltatások kapacitása megfelel –e a szükségleteknek. Az Ipoly Arnold Kulturális Központ tapasztalatai alapján a leggyakrabban előforduló, a nőket helyi szinten foglalkoztató társadalmi problémák a munkanélküliség, alulképzettség, kismamák bezártság érzése, magányosság. A munkanélküliség össztársadalmi probléma, melyek Törökszentmiklóson a Munkaügyi Központ Törökszentmiklósi Kirendeltsége, az Önkormányzat, civil szervezetek, közoktatási intézmények, a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ szoros együttműködésével létrehozott komplex programokkal lehet enyhíteni. A kismamák problematikájának enyhítésére jó kezdeményezés Ipoly Arnold Könyvtár, Múzeum és Kulturális Központ szervezésében a baba-mama klub, közel 70 anyuka és kisgyermek, baba részt vétele mellett. Az intézmény - a GYES-en, GYED-en lévő kismamák képzettségi szintjén is javítandó - különböző szakkörök, felnőttképzési programok, nyelvtanfolyamok, számítógép ismereti, felhasználói képzési programokat szervez.

Jelenleg az ország településeire még nem, így Törökszentmiklósra sem, jellemző, hogy a társadalmi problémákat nemek szerin értelmezik. A nemek eltérő szükségleteinek ismeretéhez - a foglalkoztatás, a köznevelés, a munkaerő-piaci képzés, a szociális ellátás, az áldozatvédelem terén - már bizonyos mértékig rendelkezésre állnak a nemekre érzékeny adatok, azonban nemek egyenlőségének érdekében a nők szükségleteinek teljes körű feltáráshoz és elismertetéséhez nélkülözhetetlen egy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő szakember gárda kialakítása, partnerek hálózatának működése a városban.

VI.17. Az idősek esélyegyenlősége

Kiemelendő a házi segítségnyújtás, mely során az igénybe vevő önálló életvitel fenntartása szükségleteknek megfelelően az idős személy saját lakásában, lakókörnyezetében biztosított. A városban található intézmény által biztosított ellátás célja, hogy a kora-, mentális-, egészségügyi – vagy fogyatékos állapota életvezetési nehézségek vagy egyéb szociális ok miatt problémás helyzetben lévő személyt nem intézményi keretek között, hanem saját otthonában vagy lakókörnyezetében hagyva, segíteni önálló, vagy önrendelkező életvitele megtartásában. A saját lakókörnyezetükben élő egyének, családok a szociális munka eszköztárával történő segítése, annak érdekében, hogy önálló, önrendelkező életvitelt folytassanak, érdekeiket képviselni és érvényesíteni tudják, valamint társadalmi beilleszkedésük megvalósuljon, melynek következtében:
- csökken az elszigetelődés, kirekesztődés
- Harmonikus öregkor megteremtése.
- Kényszerű környezetváltozás elkerülése, illetve minél később kerüljön rá sor.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújt ellátást. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítják az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését, a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét, szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését. Az idősek klubjában a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozását biztosítják. Az időskorúak mellett a 18. életévét betöltött személy, aki egészségi állapota miatt támogatásra szorul, szintén a klub tagja lehet. Az ellátottak körében állapotuknak megfelelő életritmust,

biztosító szolgáltatásra kerül sor. A szolgáltatás nyitott formában, családias légkör biztosításával az ellátotti kör és a lakosság számára egyaránt elérhető. Hiányzó családi gondoskodás pótlása, főként az idős szociális helyzetének javítása, kulturált körülmények közé juttatása, egyedüllétének megszüntetése, a tétlenséggel járó káros öregség hatások megelőzése, valamint egészségi és higiénés viszonyainak javítása az elsődleges feladata a szolgáltatásnak. Az önkormányzat idősbarát önkormányzat címmel rendelkezik, mely azt jelzi, hogy a város vezetése kiemelten kezeli e korcsoportot, s intézményein keresztül biztosítja számukra a kulturális közéletbe aktív bekacsolódásukat. A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférést a városban az Ipoly Arnold Könyvtár, Múzeum és Kulturális Központ biztosítja. A Központ tevékenységének fontos szegmense az időskorúak számára a közművelődési szolgáltatások nyújtása, melyekkel igyekeznek bevonni e korcsoportot aktívan az intézmény tevékenységébe. Az intézmény nyugdíjas klubot működtet, e mellett népdalkör és könyvbarát kör is működik, melynek tagjai 90%-ban inaktív korúak. Az Aranyfonal kézimunkakör szintén az intézmény csoportja, ahol idős, nyugdíjas korúak tevékenykednek.

A könyvtár számos olyan programot hirdet, mely kifejezetten a nyugdíjas korosztályt szólítja meg. Az Ipoly Arnold Könyvtár, Múzeum és Kulturális Központ könyvtára bázisa az idősek informatikai képzésének. Már megközelítik a 1000 főt, akit az elmúlt 10 évben 20-30 órás képzésen az intézményben ismerte és tanulta meg a számítógép használatára vonatkozó információkat, technikákat. Az intézmény egyébként is nyitott és sok nyilvános számítógép biztosított a közösségi használatra. Szükség esetén e-tanácsadó áll az idős emberek rendelkezésére a segítségnyújtásban, hogy megismerjék és használják az egész életen át tartó tanulást támogató digitális kulturális adattartalmakat. eMagyarország pont is várja a lakosságot. Az időseket célzó programokat a településen, a közintézmények közül, leginkább az Ipoly Arnold Művelődési Központ, a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ szervezi, s mivel igen aktívak az időskorúak, így önmaguknak is számos programot szerveznek, pl. az Almásy János Nyugdíjas Klub. A kulturális központ évtizedek óta megszervezi a megyei Nyugdíjas ki mit tud-ot. Az idén is közel 30 produkció mutatkozott be. Mivel idős korban jelentkeznek nagyobb számban az időskori betegségek, így több civil közösség is számukra szervez egészségnapot, életmód tábort (pl. Cukorbetegekért Egyesület) és életmód napot. A Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ az Idős Klubok keretében havi rendszerességgel szervez az érdeklődési körüket kielégítő ismeretterjesztő, kulturális programokat.

VI.18. A fogyatékos személyek esélyegyenlősége

A településen fogyatékossággal élők létszámára, a fogyatékosság formájára és mértékére pontos adat nem áll rendelkezésre (cél ennek pótlása). Számuk a 2008-as Törökszentmiklós Térsége Többcélú Kistérségi Társulásának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója alapján akkor 1133 volt, fogyatékossági típus szerint 345 értelmi fogyatékos személy, 383 mozgássérült személy és 405 látássérült személy. A fogyatékos emberek döntő többsége a városban (95%) magánháztartásban él, az intézeti háztartásban élők aránya 5%. Ez utóbbiak közel fele értelmi, egyötödük pedig testi fogyatékos. A testi vagy értelmi fogyatékkal élők magasabb számban élnek községekben, mint városokban. Arányuk a több szempontból is hátrányos helyzetű dél-alföldi és észak-magyarországi régiókban a legnagyobb. (Forrás Statisztikai Tükör 2007/17.) A fogyatékosok jelentős része a szociális szakemberek adatszolgáltatása szerint családban él. Kiemelt feladat tehát országosan és a régióban is az ellátásukat biztosító intézmények fejlesztése, számuk emelése, különös tekintettel a nappali ellátást és a lakóotthoni ellátást nyújtó intézményekre. A városban élő fogyatékos személyekre jellemző, hogy néhányan veleszületetten fogyatékosok, azonban jelentős azok száma is, akik betegség következtében váltak fogyatékossá. A betegség következtében kialakult fogyatékosság jellemzője az agyi katasztrófák utáni mozgásrendszeri-, a cukorbetegség szövődményeként kialakuló látás fogyatékosság, illetve az érbetegség miatt kialakuló mozgáskorlátozottság. A fogyatékkal élő emberek rokkant nyugdíjból, járadékból élnek és megélhetési problémáik vannak.

A településen fogyatékossággal élő személyek 80 %-a , kb. 900 fő, idős ebből adódóan:

- napi életvitelüket nehezen tudják önállóan megoldani,
- célpontjai a betörőknek
- szükségük van személyi segítségre
- többségük szerényen él,
- aki rokkantként ment nyugdíjba, még nehezebb az élete

A törökszentmiklósi regisztrált munkanélküliek 6,6%-a megváltozott munkaképességű.

A nyilvántartott megváltozott munkaképességűek létszáma magasabb az elmúlt évekhez viszonyítva. Ez elsősorban abból adódik, hogy a fogyatékossággal, megváltozott munkaképességgel élők tekintetében változtak az ellátási rendszerbe kerülés vagy az ott tartás lehetőségei és így egyre többen keresnek a kirendeltségen munkát. Ennek a rétegnek a foglalkoztatási szintje emelkedett, azonban a munkafeltételekben, az odafigyelésben keveset mozdult előre a munkáltatói szféra, ezért sok a sikertelen kimenetelű munkába állás. Az

Önkormányzat kiemelten kezeli ezt a problémát, így sikerült az Ipari Parkban egy 150 fős rehabilitációs üzemet telepíteni, és van a városban két varroda is, melyek megváltozott munkaképességűeket foglalkoztatat. A szociális foglalkoztatásban fogyatékossággal élőket foglalkoztatnak a T.T.Ö.T. Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ Fogyatékosok Nappali Intézetében is. Az önálló életvitelt támogató intézmények közt kiemelkedő szerepet játszik a Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ. Működteti a Fogyatékosok Nappali Intézetét. Az idősek nappali ellátás biztosító Idősklubokat, melyek nyitottak, a rendezvényekre bárki ellátogathat, szervezett idősgondozást biztosít a házi segítségnyújtás keretében. Két Támogató szolgálat működik a városban vállalkozás formájában, melyekkel az önkormányzat együttműködési megállapodás kötését tervezi. 11 civil szervezet tevékenykedik a fogyatékos emberek életfeltételeinek jobbítása érdekében humán, mentálhigiénés, szociális, rehabilitációs jellegű szolgáltatásokat nyújtanak. Törökszentmiklós területén a közintézmények akadálymentesítése részben megoldott. Bár az akadálymentesítési program jól halad, a fogyatékossággal élő személyek sajátos igényeinek kielégítésére az intézmények még nem kellően felkészültek. A jövőben a középületekbe való akadálymentes bejutás biztosítása mellett fontos az épületen belüli közlekedés feltételeinek megteremtése minden közintézményben. Szükséges a kommunikációs akadálymentesítés megvalósítsa terén, valamennyi fogyatékossággal rendelkező személy számára biztosítva a tájékozódás lehetőségét.

- A gyengénlátók, színtévesztők számára érzékelhető nagyságban, formában, színben kell elkészíteni a tájékoztatást szolgáló látványelemeket.
- A vakok számára hanggal, tapintható, letapogatható, megfogható elemekkel – braille írással- kell kiépíteni az információs elemeket.
- Szükséges az infokommunikációs akadálymentesítés is, azaz a honlapok akadálymentes „kiépítése" is fogyatékos emberek számára.
- A hallássérültek számára a hangos információkat szöveggel, képekkel, fénnyel kell kiegészíteni. Az egészségügyi ellátásban résztvevőknek figyelemmel kell lenni a fogyatékossággal élők érzékenységére, törekedni kell a rehabilitáció, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére, és arra, hogy ne erősítsék a betegségtudatot abból kiindulva, hogy a fogyatékosság nem betegség, hanem állapot.

A hivatali ügyintézés teljes körűen akadálymentesített, a Polgármesteri Hivatalban és a Munkaügyi Kirendeltségen a fizikai, az információs és a kommunikációs akadálymentesítettsége kifogástalan.

Az egészségügyi és szociális szolgáltatások részben fizikai akadálymentesített terepen érhetőek el. Az egészségügyi intézmények teles fizikai akadálymentesítése a fő cél. Az egészségügyi

prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk(eljuttatásuk) terén, ezért a szociális ellátórendszerrel, támogató szolgálatokkal együttműködve elő kell segíteni, hogy a fogyatékossággal élő emberek is részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon. A kulturális programokhoz történő fizikai hozzáférés megoldott, hiszen e programok nagy része az Ipoly Arnold Művelődési Központban realizálódik, mely szintén teljes körűen akadálymentesített. A Művelődési Központ mellett civil szervezetek is szerveznek kulturális rendezvényeket pl. az Értetek Vagyunk Alapítvány „Fogyatékkal élők a Pünkösdi Vigadalomban", vagy a Híd Jelnyelvi Tolmácsok Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete Szentmiklósi Klubja a „Lehullott Csend" programok. A mozgássérültek sportprogramokhoz történő hozzáférésének a biztosítása érdekében már sportprogramokat is szerveznek a városban. A közszolgáltató intézmények épületeinek nagyobb hányada már fizikailag akadálymentesített, ezzel ellentétben a lakóépületek fizikai akadálymentesítése csak minimális számban megoldott. Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betarttatása nehéz feladat a hatóságok előtt, azon vállalkozások, amelyek EU forrásra pályáznak, a nyertes projekt keretében az akadálymentesítést kötelező tevékenységként elvégezték és elvégzik.
A tömegközlekedési rendszerek akadálymentességét az önkormányzatnak a fenntartókkal közösen ajánlott a továbbiakban is felmérni és az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek nem megfelelő eszközöket, épületeket és szolgáltatásokat akadálymentesíteni szükséges. A felmérés és az átalakítás során az akadálymentesség valamennyi, a korábbi pontokban tárgyalt aspektusát szükséges vizsgálni annak érdekében, hogy az ott megfogalmazott valamennyi követelménynek meg lehessen felelni. Meg kell felelni mind a fizikai, mind az infokommunikációs akadálymentesség követelményeinek a járműveknek, a megállóknak és azok környékének, az egyéb utasforgalmi létesítményeknek (várótermek, pályaudvarok, jegyirodák, stb.), a szolgáltatás során történő bárminemű információközlésnek és kommunikációnak, valamint a szolgáltatás minden egyéb elemének. Különös figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános alapelvként jelenjen meg – és ezáltal minden vonatkozásban érvényesüljön – az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.
Javasolt áttekinteni a helyi településrendezési-építésügyi szabályozást annak érdekében, hogy az akadálymentesség szempontjai minél biztosabban érvényesülhessenek. Törökszentmiklós Városi Önkormányzat erőn felül próbál segíteni, támogat minden olyan civil szervezetet, alapítványt, amelyek hátránykompenzáló szolgáltatásokat nyújtanak, vagy kívánnak bevezetni fogyatékos személyek részére.

VII. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a település területén élő hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Bár az egyenlő bánásmód megsértése más hátrányos védett csoportok esetében is megfigyelhető jelenség, a fogyatékos személyek, a nők és a romák esetében a hátrányos helyzettel és szegénységgel is erőteljesen összefüggő jelenségekről van szó. Az intézkedési terv intézkedései Törökszentmiklós Városi Önkormányzat által kiemelt hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, a romák, a nők és a fogyatékos személyek lehetőségeiket, helyzetüket javító programot foglal magába. Az intézkedési terv célja olyan beavatkozások tervezése, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra megoldást nyújtanak.

A megvalósításhoz szükséges pénzügyi források alapvetően az Európai Unió által hazánknak nyújtott fejlesztési források felhasználására épülő pályázati mechanizmuson keresztül biztosítható.

VII.1. Jövőkép

Víziónk, hogy olyan településen kívánunk élni, ahol az esélyegyenlősség elvei minden területen megvalósulnak.

Ahol jellemzők az alábbiak:

- a lakossági összefogás, és szolidaritás nagymértékben hozzájárul a problémáink megoldásában végzett munkához.
- a fiatalok szemlélete a városba való visszatérés a tanulmányok befejezése után, és a közösségi érdekeket is szem előtt tartják, a város népességének növekedését támogatják.
- ahol a különböző nemzetiségű emberek a kultúrájuk megőrzése mellett, a közösséghez fel tudnak zárkózni,
- a mélyszegénységben élők hátrányainak csökkentésével, előbb segítséggel, majd önerőből képesek fenntartani magukat, és életszínvonaluk növekedésével egészséges családi kapcsolatokat tudnak kialakítani.
- a gyermekeknek az egészséges értelmi/érzelmi/testi fejlődése biztosított, és önfeledt, boldog gyermekkorban lehet részük,

- a nőknek minden területen biztosított az életkorukhoz kapcsolódóan az egyéni bánásmód; szívesen vállalnak gyermeket, családalapítást mert a stabil családi háttér biztosított,
- az idősek fontosnak érzik magukat, biztonságban, nyugalomban tölthetik nyugdíjas éveiket,
- a fogyatékossággal élők önálló életvitelük megvalósításához minden segítséget megkapnak, és a közösségben megtalálják a számukra kielégítő tevékenységeket.

Vagyis fontos cél az integráció, melynek céljai a következők:

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez; Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen	
2. Oktatási integráció biztosítása	A HHH gyermekek kiegyenlített aránya intézményegységek, és párhuzamos osztályok között. Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése, a továbbtanulási mutatók javítása a HHH tanulók körében. A lemorzsolódás csökkentése.
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése, a tartós munkanélküliek számának csökkentése. Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése. A munkahelyteremtéshez hozzájáruló beruházásokkal, a munkaerőpiac igényeivel összehangolt képzések biztosítása.
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése. Az alapellátáson túlmutató szociális szolgáltatások biztosítása a szegregátumokban élők számára.
5. Közösségi terek, közösségi szolgáltatások biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása. Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása.

8. számú tábla: Integrációs célok

VII.2. A HEP IT részletei

VII.2.1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése célcsopotok szerint

Az intézkedések prioritását elsősorban a szükséges erőforrások meglététől tesszük függővé.

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	**fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel, fejlesztési lehetőségek**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	A helyi foglalkoztatás alacsony, az ingázó dolgozók száma magas	Helyben dolgozni! Fejlesztési lehetőség: munkahelyteremtés
	A közfogalkoztatottak állásának biztosítása	Közmunka Fejlesztési lehetőség: munkahelyteremtés
Gyermekek	Szabadidős, és sportolási lehetőségek további növelése	köznevelési intézmények igénybevétele Fejlesztési lehetőség: kedvező sportolási lehetőségek biztosítása
	A gyermekek fittsége, az országos mutatókhoz képest rosszabb	Sport, és erő Fejlesztési lehetőség: az egészséges életmód, főleg a táplálkozás tekintetében prevenciós foglalkozások, programok
	A gyermekek egy része NETFIT adatok alapján nem étkezik egészségesen	Egészségmegőrzés, prevenció, intervenció Fejlesztési lehetőség: helyi munkahelyek teremtése a

		turisztikai fejlesztésekkel
Nők	A nők helyi foglalkoztatottsága alacsonyabb	esélyegyenlőség biztosítása Fejlesztési lehetőség: helyi munkahelyek teremtése
	Kevés a nők egészségvédelmére irányuló programok	egészségügyi szűrések biztosítása Fejlesztési lehetőség: egészségfejlesztés, nők védelmére irányuló programok
Idősek	Az élethosszig tartó tanulás –„ life long learning" program számának növelése	nyugdíjasok képzése, továbbképzések minden korosztály számára Fejlesztési lehetőség: az idősek programkínálatának kiszélesítése
	Szűrővizsgálatokra nagy az igény	Időskori prevenció Fejlesztési lehetőség: egészség megőrzésére irányuló programok
Fogyatékossággal élő emberek	A fizikai akadálymentesítés még nem teljes körű	folyamatos akadálymentesítés (fizikai és infokommunikációs) Fejlesztési lehetőség: járdák, közterek fejlesztése, önkormányzati honlap akadálymentesítése
	Elfogadást erősítő programok kialakítása	fogyatékos emberek elfogadásának, integrációjának a segítése Fejlesztési lehetőség: érzékenyítő programok szervezése

1. számú tábla: Célcsoportonkénti összegzés, javasolt intézkedések

I./1. Romák és/vagy mélyszegénységben élők

Intézkedés címe:	Helyben dolgozni!
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A helyi foglalkoztatás alacsony
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A helyi munkalehetőségek számának növelése. Rövid távú: ingázók képzettségének felmérése Középtávú: felmérés készítése, hogy a helyi fejlesztéseknél milyen képzettséggel rendelkezőket lehet a jövőben foglalkoztatni Hosszú távú: felmérés készítése, hogy a tervezett fejlesztéseknél a meglévő munkaerő mennyire vonható be, van-e szükség átképzési programra
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. statisztika készítése nem/ képzettség alapján 2.Fejlesztések munkaerő felvételének konkretizálása, meghatározása 3.A fejlesztéseknél a helyi munkaerő biztosítása érdekében szükséges-e átképzési program 4. Szükség esetén képzési programok felkutatása
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat**
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint	- statisztika elkészítése - elindult fejlesztés mennyisége, milyensége - kimutatás a munkaerő igényről - bevonható „ingázók" száma - képzés száma - képzettek száma

fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt Pályázati lehetőségek korlátozottak a fejlesztésekre
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

I./2. Romák és/vagy mélyszegénységben élők

Intézkedés címe:	**Értékteremtő közmunka**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A közfogalkoztatottak állása határozott idejű és cél nélküli
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövid távú: Pályázati lehetőségek felkutatása. Középtávú: Pályázat megírása, beadása. Hosszú távú: Pályázat megvalósítása, foglalkoztatás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Pályázati lehetőségek figyelése folyamatosan. 2. Humán erőforrás biztosítása. 2. Pályázat megírása, beadása. 3. Támogatási szerződés aláírása, feltételek biztosítása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat**
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2017.10.01-től folyamatosan 2. Pályázati kiírástól függő. 3. Támogatási szerződés függvénye
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és	- pályázati kiírás száma - pályázat beadásának száma - támogatási szerződés száma - foglalkoztatottak száma

hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek fontosak a közmunkaprogramra.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek.

I./3. Romák és/vagy mélyszegénységben élők

Intézkedés címe:	**Alap életviteli kompetenciák fejlesztése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az érintett célcsoport életvitele a legalapvetőbb kompetenciák szintjén is komoly hiányosságokkal küzd
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövid távú: Pályázati lehetőségek felkutatása. Középtávú: Pályázat megírása, beadása. Hosszú távú: Pályázat megvalósítása, az érintett kompetenciák fejlesztése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Pályázati lehetőségek figyelése folyamatosan. 2. Humán erőforrás biztosítása. 2. Pályázat megírása, beadása. 3. Támogatási szerződés aláírása, feltételek biztosítása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat**
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2017.10.01-től folyamatosan 2. Pályázati kiírástól függő. (TOP-5.2.1) 3. Támogatási szerződés függvénye
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és	- pályázati kiírás száma - pályázat beadásának száma - támogatási szerződés száma - projektbe bevontak száma, pozitívan kikerülők száma

hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek fontosak. Megfelelő szakemberek
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek.

I./4. Romák és/vagy mélyszegénységben élők

Intézkedés címe:	**Társadalmi együttélés harmonizálása**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az érintett célcsoport és a város lakosságának többi része közötti szakadék és feszültség
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövid távú: Megfelelő szakemberek és fórumok megkeresése Középtávú: Kampányok kidolgozása Hosszú távú: Szemléletformáló kampányok megtartása a két csoport közelítése és az elfogadás erősítése érdekében
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Szakemberek bevonása 2. Humán erőforrás biztosítása 3. Kampányok megtervezése és megvalósítása 4. TOP-5.2.1 projekttel való összhang megteremtése
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat**
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2017.10.01-től folyamatosan 2. 2017.10.01-től folyamatosan 3. 2017.12.01-től alkalmanként 4. 2017.10.01-től folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint	- bevont szakemberek száma - megtartott fórumok, kampányok száma

fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Megfelelő szakemberek
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek.

I./5. Romák és/vagy mélyszegénységben élők

Intézkedés címe:	**Iskolázottság**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az érintett célcsoport iskolázottsága rendkívül alacsony
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövid távú: Pályázati lehetőségek felkutatása. Középtávú: Pályázat megírása, beadása. Hosszú távú: Pályázat megvalósítása, az érintett kompetenciák fejlesztése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Pályázati lehetőségek figyelése folyamatosan. 2. Humán erőforrás biztosítása. 2. Pályázat megírása, beadása. 3. Támogatási szerződés aláírása, feltételek biztosítása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat**
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2017.10.01-től folyamatosan 2. Pályázati kiírástól függő. (TOP-5.2.1) 3. Támogatási szerződés függvénye
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint	- pályázati kiírás száma - pályázat beadásának száma - támogatási szerződés száma - projektbe bevontak száma, pozitívan kikerülők száma

fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek fontosak. Megfelelő szakemberek
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek.

II./1. Gyermekek

Intézkedés címe:	**Köznevelési intézmények igénybevétele segítségével komplexfejlesztés**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	szabadidős, és sportolási lehetőségek korlátozottak, több lehetőség megfelelő helyszíneken, HASZNOS SZABADIDŐ ELTÖLTÉS!
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	rövid távú: pályázati és humán kapacitás felkutatása. középtávú: pályázat, szakmai koncepció elkészítése. hosszú távú: Fizikai/Technikai megvalósítás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Pályázati lehetőségek figyelése folyamatosan. 2. Humán erőforrás biztosítása. 2. Pályázat megírása, beadása. 3. Fizikai/Technikai megvalósítás előkészítése. 4. Fizikai/Technikai megvalósítás.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** gazdasági szereplők, helyi szakemberek, civil önkéntesek, óvodák, iskolák
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2017.09.01-től folyamatosan 2. Pályázati kiírástól függő. 3. Támogatási szerződés függvénye

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- pályázati kiírás száma - pályázat beadásának száma - támogatási szerződés száma - szabadidős/sportlétesítmény száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek korlátozott száma.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

II./2. Gyermekek

Intézkedés címe:	**„Antidigitalizáció”**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A gyermekeket, fiatalokat „elnyeli” a digitális világ és az egyéb ingerek nagyon nehezen jutnak el hozzájuk, valamint a digitális csatornákon sokszor ellenőrizetlenül kapják az ártalmas benyomásokat
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	rövid távú: humán kapacitás középtávú: pályázat, szakmai koncepció vagy kampány elkészítése hosszú távú: Fizikai/Technikai megvalósítás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Pályázati lehetőségek figyelése folyamatosan. 2. Humán erőforrás biztosítása. 2. Pályázat megírása, beadása. 3. Fizikai/Technikai megvalósítás előkészítése. 4. Fizikai/Technikai megvalósítás.
Felelős	**polgármester**

Partnerek	**önkormányzat,** gazdasági szereplők, helyi szakemberek, civil önkéntesek, óvodák, iskolák
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2017.10.01-től folyamatosan 2. Pályázati kiírástól függő. 3. Támogatási szerződés függvénye
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- pályázati kiírás száma - pályázat beadásának száma - támogatási szerződés száma - sportlétesítmény száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek korlátozott száma.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

II./3. Gyermekek

Intézkedés címe:	**Sport, és erő**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a gyermekek fittsége, az országos mutatókhoz képest rosszabb
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A gyerekek fittségi adatai jobbak legyenek. Rövid távú: széles körű sportolási lehetőségek biztosítása. Középtávú: hely, tárgyi feltételek biztosítása, pl.: strand és épülő tanuszoda kiemelkedő szerepe az egészségmegőrzésben. Hosszú távú: Tematikus programok a sportolás népszerűsítésére.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Sportolási lehetőségek összesítése. 2. Igényfelmérés. 2. Pénzügyi lehetőségek mérlegelése. 3. Szükség esetén pályázati lehetőség felkutatása. 4. Programok szervezése.

Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** gazdasági szereplők, helyi szakemberek, civil önkéntesek, óvoda, iskola
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- sportolási lehetőségek száma - pályázat beadásának száma - támogatási szerződés száma - sportlétesítmény száma - sportot népszerűsítő programok száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás biztosítása, önkéntesek bevonása Pályázati lehetőségek korlátozottak.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

II./4. Gyermekek

Intézkedés címe:	**Egészségmegőrzés, prevenció, intervenció**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Korai káros szenvedélyek, korai szexualitás/gyermekvállalás, egészségtelen táplálkozás
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Egészséges önkép kialakítása korosztálynak megfelelő szokásokkal és igényekkel. Egészséges gyerekek. rövid távú: Szülők tájékoztatása. Középtávú: Az egészséges életmód tekintetében prevenciós foglalkozások, programok
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma)	1. Szülőknek figyelemkeltő tájékoztató program. 2. „Ép testben - ép lékek" program fenntartása

pontokba szedve	3. egészséges életmód foglalkozások, programok szervezése.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** helyi mezőgazdasági terméket előállítók, civil önkéntesek, óvoda, iskola, gyermekvédelmi intézmények, szakemberek
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- tájékoztató program száma - „Ép testben - ép lékek" program száma - programok száma - résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás biztosítása, önkéntesség. Pályázati lehetőségek korlátozott száma.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

III./1. Nők

Intézkedés címe:	**Esélyegyenlőség, foglalkoztatás növelése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a nők helyi foglalkoztatottsága alacsonyabb
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A nők foglalkoztatottságának növelése. rövid távú: Gazdasági Fórum létrehozása Középtávú: Munka lehetőségek kidolgozása Hosszú távú: képzési lehetőségek felkutatása
Tevékenységek	1. fórum megszervezése

(a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	2. igényfelmérés 3. ötletek, koncepciók megfogalmazása 4. képzésszervezés
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** gazdasági szereplők (helyi terméket előállítók)
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Gazdasági Fórum résztvevőinek száma - koncepciók száma - képzés száma - képzettek száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek nincsenek a fejlesztésekre.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

III./2. Nők

Intézkedés címe:	**Egészségmegőrzés**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	kevés a nők egészségvédelmére irányuló program
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre	A tájékoztatató programok számának növelése, prevenció népszerűsítése. Rövid távú: programok megszervezése. Középtávú: tájékoztatás a programokról. Hosszú távú: érdekeltek bevonása.

bontásban	
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Előadók, szakemberek meghívása. 2. Szóróanyagok, média felhívások. 3. Személyes motiválás. 4. Programok megvalósítása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** gazdasági szereplők, Törökszentmiklósi Család- és Gyermekjóléti Központ Szolgálat, háziorvos, védőnő
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- előadók meghívásának száma - tájékoztatás mértéke, csatornái - programok száma - résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek alig vannak a fejlesztésekre. Önkéntesek bevonása nehéz/civil szervezetekkel való együttműködés
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

IV./1. Idősek

Intézkedés címe:	**Nyugdíjasok képzése, továbbképzések minden korosztály számára**

Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	az élethosszig tartó tanulás – „lifelong learning" program kevés
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az idősek mentális egészségének megőrzése. rövid távú: Igényfelmérés. Középtávú: Programok szervezése. hosszú távú: Programok megvalósítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Az idősek igényeinek összegyűjtése. 2.Programok megszervezése. 3. Szóróanyagok, média felhívások. 4. Személyes motiválás. 5. Programok megvalósítása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** iskola, civilszervezetek, önkéntesek, nyugdíjas klub
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- igénylők száma - tájékoztatás mértéke, csatornái - programok száma - résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek nincsenek a fejlesztésekre. Önkéntesek bevonása nehéz/civil szervezetekkel való együttműködés.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

IV./2. Idősek

Intézkedés címe:	**Időskori prevenció**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Egészség megőrzése, szűrővizsgálatokra folyamatosan van igény.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az idősek egészségének megőrzése, prevenció. rövid távú: Igényfelmérés. Középtávú: Programokról tájékoztatás. hosszú távú: Szűrővizsgálatok megvalósítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Az idősek igényeinek összegyűjtése. 2.Programok megszervezése. 3. Szóróanyagok, média felhívások. 4. Személyes motiválás. 5. Programok, szűrővizsgálatok megvalósítása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** iskola, civilszervezetek, önkéntesek, nyugdíjas klub
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- igénylők száma - igényelt vizsgálatok száma - tájékoztatás mértéke, csatornái - programok száma - résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek nincsenek a fejlesztésekre. Önkéntesek bevonása nehéz/civil szervezetekkel való együttműködés.

Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

V./1. Fogyatékossággal élő emberek

Intézkedés címe:	**Folyamatos akadálymentesítés**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	a fizikai akadálymentesítés még nem teljes körű
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A járdák, intézmények, szolgáltató épületek teljes körű akadálymentesítése. rövid távú: a fejlesztésre váró területek összesítése. Középtávú: pénzügyi forrás felkutatása. hosszú távú: Kivitelezés.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Kimutatás készítése. 2.Pályázati forrás, pénzügyi háttér megteremtése. 3. Helyi szakemberek felkutatása. 4. Megvalósítás megtervezése. 5. Kivitelezés végrehajtása.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** gazdasági szereplők, helyi szakemberek, civil önkéntesek, civil szereplők, Támogató szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31. Hosszú távú: folyamatos a lehetőségekhez mérten
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása	- felmérések száma - beadott pályázatok száma - akadálymentesített területek száma

(rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek korlátozottak a fejlesztésekre. Önkéntesek bevonása nehéz/civil szervezetekkel való együttműködés
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

V./2. Fogyatékossággal élő emberek

Intézkedés címe:	**Integráció, érzékenyítés, befogafás**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	elfogadást erősítő programok nincsenek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az elfogadás, társadalmi befogadás erősítése. Rövid távú: tematikus program összeállítása. Középtávú: Előadók, szakemberek meghívása. Hosszú távú: Program megvalósítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.Helyi szakemberekkel kreatív ötletek összegyűjtése. 2.Pénzügyi háttér megteremtése. 3. Előadók, szereplők meghívása. 4. Program széles körű meghirdetése. 5. A tematikus napok, hetek megszervezése.
Felelős	**polgármester**
Partnerek	**önkormányzat,** Törökszentmiklósi Család- és Gyermekjóléti Központ, civil önkéntesek, óvoda, iskola, támogató szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid távú: 2017. december 31. Középtávú: 2018. december 31.

	Hosszú távú: 2019. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- koncepciók száma - programok száma - résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A humán erőforrás a hivatalban leterhelt. Pályázati lehetőségek korlátozottak a fejlesztésekre. Önkéntesek bevonása nehéz/civil szervezetekkel való együttműködés.
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi háttér biztosítása, tárgyi feltételek

VIII. Megvalósulás

Az önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Az Önkormányzat a HEP további értékelésére, megvalósulásának ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok Törökszentmiklós városában maradéktalanul megvalósuljanak.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórum működik.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása.
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása.

VIII.1. A HEP Fórum működése

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring: A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

VIII.2. Nyilvánosság

A dokumentum készítéséhez szükséges adatok, információk gyűjtését a dokumentum készítői a Polgármesteri Hivatal által rendelkezésre bocsátott anyagok felhasználásával került sor Édes Krisztina, marketingreferens együttműködésével.

A programmódosítás elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze, az önkormányzat képviselő-testülete megvitatja. A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az

önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

VIII.3. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi.
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtenni a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

VIII.4. A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladatmegosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

VIII.5. Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

VIII.9. Panasztétel biztosítása

Az egyenlő bánásmód megsértése, zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás előfordulása esetén az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben részére biztosított eljárások megindítását megelőzően a _____ (konkrét megbízotthoz) fordulhat.

A Felek rögzítik tehát, hogy a panasztétel nem korlátozza a panasztevőt abban, hogy a rendelkezésére álló törvényes eszközök igénybevételével az ügyet jogi útra terelje.

A _____(konkrét megbízott) a panaszt – ha az ügy jellege lehetővé teszi – anonim módon, a panasz megtételétől számított 5 munkanapon belül az önkormányzat elé tárja.

Az önkormányzat az ügy megoldása érdekében köteles a kivizsgálás céljából intézkedni. A vizsgálatot az önkormányzat által kijelölt szervezeti egység folytatja le. A kijelölt szervezeti egység a vizsgálat eredményéről tájékoztatja a munkáltatót. Amennyiben a panasztevő a panasz alapját képező intézkedés megtételéhez a vizsgálat eredményének ismeretében is

ragaszkodik, és ezt a panasztevő sérelmezi, az önkormányzat az intézkedést nem foganatosíthatja a panasz benyújtásától számítva az ügy megoldásáig, de legfeljebb 7 napig. Amennyiben a panasz nem az önkormányzat intézkedése ellen irányul, és a kivizsgálás megerősíti a panasztevő által kifogásolt jelenség meglétét (zaklatás, emberi méltóság megsértése stb.), az önkormányzat haladéktalanul köteles intézkedni a jelenség megszüntetése érdekében.

Amennyiben a résztvevők nem tudnak megegyezni, közvetítőt vonhatnak be az eljárásba.

Az eljárás eredményéről a panaszt benyújtó személyt tájékoztatni kell.

IX. Záró rendelkezések

A megállapodást az aláíró felek a 2017.....-től 2019. tartó időszakra fogadják el.
A következő időszakra szóló Esélyegyenlőségi terv elfogadási határideje: 2020 .....

Jelen, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében létrejött megállapodást a Felek képviselői elolvasták, annak rendelkezéseit közösen értelmezték, és mint akaratukkal mindenben megegyezőt jóváhagyólag aláírják.

IX.1. Elfogadás módja és dátuma

Törökszentmiklós város Helyi Esélyegyenlőségi Programmódosításának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

A HEP fórum a mai napon (2017. 09. 27.) a HEP IT-t megismerte és elfogadta.

Kelt: Törökszentmiklós, 2017. .

HEP fórum vezetőjének aláírása

II. Ezt követően Törökszentmiklós város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programmódosítást (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a ...../2017.(.....) számú határozatával elfogadta.

Kelt: Törökszentmiklós, 2017.

Polgármester aláírása

Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum: _____ Partner aláírás: _____

Dátum: _____ Partner aláírás: _____

Dátum: _____ Partner aláírás: _____

Dátum: _____ Partner aláírás: _____

Dátum: _____ Partner aláírás: _____

Dátum: _____ Partner aláírás: _____

X. Felhasznált források jegyzéke

Törökszentmiklós város adatai: http://foldhivatalok.geod.hu/telepules.php?page=27313, a letöltés dátuma 2017.08.10.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény

A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormánya, 2012. április www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkez%C5%91_l%C3%A9p%C3%A9s%20(SzKT%2020).pdf, a letöltés dátuma 2017.08.10.

Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm, a letöltés dátuma 2017.08.10.

A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozat; Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2008.

Munkaerőpiaci helyzet Törökszentmiklóson:

http://www.serfozoistvan.hu/szemtolszembe/enyhe-javulas-torokszentmiklosi-munkaeropiacon/, a letöltés dátuma 2017.08.10.

47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.

Statisztikai Tükör 2007/17

TeIR – KSH Területi Statisztikai Adatok Rendszere

Törökszentmiklós Város Települési Esélyegyenlőségi Terve 2010-2012

Törökszentmiklós Városi Önkormányzat Gazdasági Programja és annak felülvizsgálata 2006-2014

Törökszentmiklós Város Környezetvédelmi Programja 2011-2015

Integrált Városfejlesztési Stratégia – Antiszegregációs terv -2007-2013

Törökszentmiklós Város Előzetes Akcióterületi Terve 2008

Törökszentmiklós Város Közoktatási Esélyegyenlőség Intézkedési Terve és annak felülvizsgálatai 2009; 2012.

Törökszentmiklós Város Egészségterve 2011

Törökszentmiklós Város 2009-2012-ig szóló Sportkoncepciója, és annak módosítása

Törökszentmiklós Város Ifjúságpolitikai Koncepciója 2010-2015

Törökszentmiklós népességének alakulása 1870-tól 2017 -ig (fő): http://nepesseg.com/jasz-nagykun-szolnok/torokszentmiklos, a letöltés dátuma 2017.08.10.

